

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 20

2016

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 125
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Nowy numer konta:

Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH), 97 1060 0076 0000 3380 0006 4404

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

od 2013 r. w kwocie 70 zł;

Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska i Michał Zwierzykowski
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

WSPOMNIENIA O ZMARŁYCH CZŁONKACH TOWARZYSTWA

Śp.

Profesor Mariusz Karpowicz

(Czombrów, 20 stycznia 1934–Warszawa, 3 listopada 2015)

Profesor Mariusz Karpowicz należał do badaczy niezwykłych. Polska historia sztuki nie zna bowiem uczonego dorównującego Mu rozległością zainteresowań ani odwagą wkraczania na pola niedotknięte piórem. Badacza łączącego doskonałą znajomość sztuki europejskiej z rozpoznaniem nawet prowincjonalnej twórczości Rzeczypospolitej, analizującego kompetentnie formę i treści dzieła sztuki. Interesował się malarstwem, rzeźbą, architekturą, rzemiosłem, ikonografią, problematyką mecenatu i recepcją antyku, a uprawiana przezeń historia sztuki była dziejami „dobrych znajomych” i ich dzieł, które potrafił opisać i sproblematyzować, proponując cezury, atrybucje i datowania, uważane dziś za kanoniczne. Za fundamentalną uznawana jest m.in. monografia *Sztuka polska XVIII w.* (1985).

Zainteresowania naukowe Mariusza Karpowicza dotyczyły przede wszystkim epoki baroku (m.in. *Sztuka polska XVII wieku*, 1975, 1983; *Barok w Polsce*, 1988, 1991), ze szczególnym uwzględnieniem ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego. Był znawcą polsko-włoskich relacji na polu sztuki oraz problematyki emigracji artystycznej Włochów w Europie Środkowej. Penetrowane przezeń przez lata północnowłoskie archiwalia umożliwiały identyfikację polskich zleceń włoskich malarzy, stiukatorów czy architektów oraz poznanie mechanizmów upowszechniania się nowatorskich tendencji artystycznych na północ od Alp. Publikacjami dotyczącymi twórców z pogranicza Włoch i Szwajcarii (m.in. *Artisti valsoldesi in Polonia nel '600 e '700*, 1996; *Artisti ticinesi in Polonia nella prima metà del '700*, 1999) Mariusz Karpowicz zyskał szacunek międzynarodowego grona badaczy. Uhonorowano go członkostwem towarzystw i instytucji naukowych (m.in. bolońskiej Accademia Clementina, 1989) oraz tomami studiów (*Artyści włoscy w Polsce. XV–XVIII wiek*, red. Komitet Redakcyjny: J.A. Chrościcki [et al.], 2004; tu Bibliografia z lat 1954–2004; *Artyści znad jezior lombardzkich w nowożytnej Europie. Prace dedykowane pamięci Profesora Mariusza Karpowicza*, red. R. Sulewska, M. Smoliński, 2015). Niestrudzenie propagował twórczy wkład polsko-litewskiej „prowincji”

w artystycznym świecie i uczył współczesnych gospodarzy obiektów zabytkowych miłości do lokalnych arcydzieł. Opowiadał bowiem, podobnie jak pisał, z żarliwością i swadą, odnosząc sukcesy na gruncie popularyzacji, m.in. jako warsawianista (*Sekretne treści warszawskich zabytków*, 1976, 1981; *Piękne nieznanome. Warszawskie zabytki XVII i XVIII wieku*, 1986). Za zasługi dla dziejów lokalnej społeczności nagrodzony został honorowym obywatelstwem Valsoldy i Węgrowa. Wkładem w badania nad sztuką sakralną i postawą patriotyczną uzasadniono przyznanie Mu Nagrody im. św. Brata Alberta (2003).

Mariusz Karpowicz należał do badaczy nielekających się syntez, hipotez czy polemik, także pytań pozostałych bez odpowiedzi. Jego piarstwo naukowe (inspirowane metodologicznie pracami Władysława Tomkiewicza i Władysława Tatarkiewicza) charakteryzowało się dbałością o tło historyczne i kulturowe. Zwyczaj logicznego porządkowania informacji, atencja dla terminologii oraz estetyczny kontekst rozważań przyczyniły się do upowszechnienia jego tez wśród historyków różnych specjalności. Szeroką recepcję miała zwłaszcza *Sztuka oświeconego sarmatyzmu. Antykizacja i klasycyzacja w środowisku warszawskim czasów Jana III* (1970, 1986).

W historii sztuki Mariusz Karpowicz nie szukał kariery ani intratnych stanowisk. Wystarczała mu *Ars* i *Scientia*, uczciwa wspólnota badaczy, którą hojnie wspierał bezcennymi słowami i fotografiami. Był aktywnym członkiem kilku polskich towarzystw naukowych (m.in. Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem XVIII). Urodzony w czombrowskim dworze, prototypie Soplicowa, patronował z wielkim zaangażowaniem polsko-litewskim kontaktom naukowym oraz inwentaryzacji zabytków na kresach dawnej Rzeczypospolitej. Ascetyzm pracy naukowej i życia codziennego łączył z ziemiańską ofiarnością dla nauki i pobłażliwą życzliwością dla studentów. W Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Warszawskiego, z którym związał całe życie zawodowe, prowadził wykłady i wielogodzinne seminaria, z których wchodziło się warsztat, wyćwiczone „oko”, naukową samodzielność oraz heroiczną pasję, potrafiącą się oprzeć przeciwnościom losu i zabytkowej materii. Pozostawił liczne grono wdzięcznych uczniów, kontynuatorów, czytelników.

[Magdalena Górka]

Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym 15 października 2015 r. w Warszawie

W dniu 15 października 2015 r., o godz. 17.00, w drugim terminie odbyło się Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, w którym wzięły udział 32 osoby.

Zebranie otworzyła i objęła przewodniczenie Prezes Towarzystwa, Anna Grześkowiak-Krwawicz, protokolantem zebrania została Klara Leszczyńska-Skowron. Po oficjalnym powitaniu, Pani Prezes zwróciła się z pytaniem o poprawki do porządku obrad. Wobec braku poprawek Przewodnicząca poddała pod głosowanie akceptację zaplanowanego i dostarczonego Członkom porządku zebrania oraz przyjęcie protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania Członków (opublikowanego w 19 numerze Biuletynu Towarzystwa). Obie decyzje Walne Zebranie podjęło jednogłośnie.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła Przewodniczącą Kapituły Konkursu Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujmowanego osiemnastego wieku, Teresę Kostkiewiczową, o ogłoszenie wyników drugiej edycji Konkursu.

Profesor Kostkiewiczowa poinformowała zebranych, że Kapituła Konkursu, po zapoznaniu się z opinią wyznaczonych zgodnie z Regulaminem Konkursu Recenzentów, postanowiła przyznać pierwszą nagrodę pracy Marcina Jakubczyka pt.: *Słowniki francusko-polskie i polsko-francuskie w XVIII wieku. Analiza metaleksykograficzna*, napisanej pod kierunkiem prof. Anny Bochnakowej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Przewodnicząca Kapituły oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym wręczyły dr. Marcinowi Jakubczykowi nagrodę.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła o przedstawienie przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, Michała Zwierzykowskiego, sprawozdania Zarządu za miniony rok działalności Towarzystwa (od 5 listopada 2014 r. do 15 października 2015 r.).

W okresie sprawozdawczym Zarząd PTBnWO zebrał się czterokrotnie, w dniach 27 marca, 3 lipca, 16 września i 15 listopada 2015 r.

W ostatnim roku zmarła prof. Barbara Czwońmóg-Jadczak z Lublina, która była jednym z Członków Założycieli PTBnWO, zmarł również wybitnych historyk epoki napoleońskiej Andrzej Nieuważny z Torunia. Zebrani uczcili Ich pamięć chwilą milczenia. Z członkostwa

w Towarzystwie zrezygnował Marian Pawlak z Bydgoszczy. Decyzją Zarządu przyjęto 8 nowych Członków — zostali nimi: Justyna Bąk (Warszawa), Jolanta Dygul (Warszawa), Grzegorz Glabisz (Poznań), Magdalena Górowska (Łódź), Małgorzata Kowalczyk (Wrocław), Agata Seweryn (Lublin), Asta Vaškeliënė (Wilno, Litwa), Maurycy Zajęcki (Poznań). Towarzystwo liczy obecnie 229 Członków, w tym 3 Członków Honorowych. Członkostwo w Towarzystwie nadal cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród młodych badaczy. Towarzystwo jest również pełnoprawnym stowarzyszeniem o charakterze międzynarodowym — należą do niego członkowie z 11 państw: Białoruś, Francja, Litwa, Niemcy, Polska, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, USA, Węgry, Wielka Brytania.

1. Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2013 r. Zarząd wspierał prace Kapituły Konkursu na najlepszą pracę doktorską poświęconą szeroko rozumianemu osiemnastemu wiekowi. Decyzją Zarządu do tegorocznej nagrody dołączona będzie nagroda pieniężna w kwocie 1500 zł netto, pochodząca z budżetu Towarzystwa, wysokość kwoty zostanie utrzymana również w III edycji Konkursu.

2. Zarząd współpracował z Komitetem Organizacyjnym III Kongresu Badaczy XVIII wieku w Poznaniu. W dniu 27 marca 2015 r. odbyło się wspólne posiedzenie Zarządu i Komitetu, podczas którego zaprezentowano zgłoszone propozycje tematów sekcji kongresowych oraz wstępną propozycję organizacji obrad. Podczas spotkania zatwierdzono ostateczną listę sekcji oraz propozycje ich kierowników, a także listę referatów plenarnych. W toku dalszych prac rozesłano pierwsze pismo kongresowe z zaproszeniem do nadsyłania zgłoszeń referatów i komunikatów. Do końca września zebrano 65 zgłoszeń referatów, ostateczny termin nadsyłania zgłoszeń przedłużono do końca października 2015 r.

3. W 2015 r. odbyły się wybory do władz naczelnych Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, kandydatem PTBnWO był Marek Dębowski, który uzyskał wysoki wynik wyborczy, do ostatecznego sukcesu zabrakło jednak 2 głosów. Zarząd apeluje o liczniejszy udział w kolejnych wyborach, w minionych udział członków PTBnWO był niestety niski w porównaniu z liczbą Członków.

4. Członek Zarządu Maciej Forycki podczas XIV Międzynarodowego Kongresu Badaczy Wieku Osiemnastego w Rotterdamie zrealizował swój wcześniejszy pomysł organizacji 3 paneli z udziałem polskich referentów.

5. Towarzystwo wspólnie z Pracownią Literatury Oświecenia IBL oraz Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie współorganizowa-

ło Konferencję „Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku” w dniach 14–15 października 2015 r., tradycyjnie towarzyszącą Walnemu Zebraniu Członków. Na koszty organizacyjne wydatkowano niewielką kwotę z budżetu Towarzystwa.

6. Ukazał się kolejny, 19 numer Biuletynu Towarzystwa – Zarząd po raz kolejny apeluje do Członków Towarzystwa o nadsyłanie większej liczby informacji na temat działalności naukowej dotyczącej XVIII wieku.

7. Zarząd na bieżąco słuchał informacji na temat działalności Międzynarodowego Towarzystwa, składanych przez przedstawiciela PTBnWO przy Międzynarodowym Komitecie Wykonawczym, Marka Dębowskiego, podjęto decyzję w sprawie opłacenia bieżących składek członkowskich za 2014 r.

8. Działania Zarządu zmierzające do poprawy sytuacji finansowej Towarzystwa przynoszą kolejne sukcesy. Wpływają podwyższone od 2013 r. składki w kwocie 70 zł. Część Członków zalegających z wywiązaniem się ze swoich zobowiązań wobec Towarzystwa już uregulowało należności, lub uczyni to w najbliższym czasie. Jednocześnie Zarząd zgłasza wniosek o usunięcie z szeregu Członków Towarzystwa Hanny Żerek-Kleszcz z Łodzi, z powodu długotrwałego uchylania się od opłacania składek, pomimo wysyłanych upomnień.

Po zakończeniu sprawozdania Zarządu Przewodnicząca podziękowała Michałowi Zwierzykowskiemu za pracę na stanowisku Sekretarza Generalnego Towarzystwa.

Jako kolejny głos zabrał Skarbnik Towarzystwa, Maciej Forycki, który przedstawił krótką informację na temat stanu finansów.

Po zakończeniu sprawozdania finansowego Skarbnik Towarzystwa oraz Przewodnicząca podziękowali nieobecnej na zebraniu pani Marzenie Kozak za prowadzenie księgowości.

Następnie głos zabrał Wiceprezes Towarzystwa, Marek Dębowski, który złożył sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Na końcu sprawozdania Wiceprezes Towarzystwa zaapelował do zebranych o zgłaszanie się do uczestnictwa w zbliżającym się Kongresie Międzynarodowym. Przewodnicząca przyłączyła się do tego apelu, a następnie otworzyła dyskusję nad sprawozdaniami. Nikt nie zabrał głosu. Sprawozdanie Zarządu oraz sprawozdanie finansowe zostały jednogłośnie przyjęte.

Po zakończeniu części sprawozdawczej Przewodnicząca zaprosiła zebranych do zabrania głosu w dyskusji. Wobec braku głosów, w dalszej

części Zebrania, zgodnie z programem, Barbara Judkowiak w imieniu wszystkich Organizatorów III Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku poinformowała Walne Zebranie o przedłużeniu terminu składania zgłoszeń sekcji, które można wysłać na adres kongres2016@o2.pl do 30 października 2015 r. Wspomniała także o możliwości przedstawienia swoich badań przez uczestników w formie komunikatów, które zostaną przedstawione w formie pisemnej i będą dyskutowane podczas obrad w sekcjach.

Następnie Przewodnicząca poprosiła zebranych o wolne głosy. Sekretarz Generalny Towarzystwa poinformował zebranych o możliwości otrzymania Biuletynów Towarzystwa z poprzednich lat oraz zachęcił do wzięcia udziału w Światowym Kongresie Historyków, który odbędzie się w Poznaniu w 2020 r.

Maciej Forycki podziękował Annie Grześkowiak-Krwawicz oraz Izabelli Zatorskiej za uczestnictwo w konferencji pamięci Profesora Fabre'a oraz w międzynarodowym spotkaniu integrującym środowisko frankofońskie. Wyraził też nadzieję, że podobne spotkania będą odbywać się częściej. Na zakończenie Przewodnicząca, Anna Grześkowiak-Krwawicz, przedstawiła pod głosowanie Walnego Zebrania decyzję Zarządu o usunięciu z Towarzystwa p. Hanny Żerek-Kleszcz. Za przyjęciem decyzji głosowało 30 osób, wstrzymały się 2 osoby, nikt nie był przeciwny. Następnie Przewodnicząca zamknęła obrady.

Protokołowała Klara Leszczyńska-Skowron

**Sprawozdanie z Walnego Zgromadzenia
Międzynarodowego Towarzystwa Badań
nad Wiekiem Osiemnastym
(Société Internationale d'Études du Dix-huitième Siècle
SIEDS/ISECS)
oraz XIV Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku,
Rotterdam, 27–31 lipca 2015**

Walne Zgromadzenie Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym odbywa się co cztery lata i jest zwoływane przy okazji Kongresów Badaczy Osiemnastego Wieku. W roku 2015 odbył się XIV Międzynarodowy Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku, zorganizowany przez Société Internationale d'Études du Dix-hui-

tième Siècle (SIEDS/ISECS) oraz Uniwersytet Erazma w Rotterdamie, w dniach 27–31 lipca.

Walne Zgromadzenie zebrało się w drugim dniu trwania Kongresu. Po powitaniu uczestników przez prezesa Towarzystwa, Marc André Berniera, Zgromadzenie przyjęło w głosowaniu jawnym sprawozdania poszczególnych instancji Towarzystwa z działalności w okresie od ostatniego Walnego Zgromadzenia (Graz 2011), do roku 2015. Drugim punktem obrad była zmiana w statucie SIEDS/ISECS, polegająca na powołaniu nowej instancji, tzn. sekretariatu do spraw komunikacji. Zmiana została przyjęta. Trzecim, de facto najważniejszym punktem Walnego Zgromadzenia było ogłoszenie wyników wyborów nowego Zarządu Komitetu Wykonawczego, czyli najważniejszego organu SIEDS/ISECS. Wybory odbywały się elektronicznie i korespondencyjnie oraz dotyczyły wszystkich członków narodowych Towarzystw. Kandydaci byli znani już od roku i ich wybór trwał od lutego do maja 2015 r. Nową przewodniczącą SIEDS/ISECS została wybrana Francuzka, profesorka CNRS, Lise Andries. W wyborach uczestniczyło rekordowo mało członków, zaledwie 463 osoby (w tym elektronicznie głosowało 412), na ponad 4 tys. członków na całym świecie. Ustupujący Zarząd nie był w stanie wytłumaczyć powodów tak małego zainteresowania wyborami. Generalnie, tłumniej głosowali członkowie Towarzystw, które wystawiły swoich kandydatów do władz. Członkowie Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (229 osób) zagłosowali w liczbie 22. Delegat PTBnWO, Marek Dębowski, który kandydował do Zarządu, otrzymał 175 głosów i nie został wybrany. Drugą część obrad prowadziły już nowo wybrane władze, skupiając się na zamierzeniach na najbliższe cztery lata.

XIV Międzynarodowy Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku był przedsięwzięciem naukowym, w którym uczestniczyło 929 osób z najróżniejszych krajów. Sekcje tematyczne, które w liczbie 304 zostały zatwierdzone przez Komitet Organizacyjny, zbierały się w salach Uniwersytetu Erazma od godz. 9 rano, do godz. 20 wieczorem. Na wyróżnienie, wśród tego ogromu wystąpień naukowych w języku angielskim i francuskim, zasługuje inicjatywa prof. Macieja Foryckiego, który zorganizował sekcję poświęconą problemom polskiego wieku światła z udziałem młodych badaczy. Delegat PTBnWO, Marek Dębowski, występował w japońsko-polskiej sekcji teatrologicznej.

[Marek Dębowski]

Nowi Członkowie PTBnWO

Anna Bochnakowa
Szymon Dąbrowski
Jacek Gładzowski
Marcin Jakubczyk
Agnieszka Łowczanin-Łaszkiewicz
Joanna Orzeł
Małgorzata Pawlata
Jarosław Pietrzak
Natalia Rezmer-Mrówczyńska
Marta Szymańska-Lewoszewska
Stanisław Witecki

PRACE OPUBLIKOWANE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W ROKU 2015

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się do wieku XVIII i początków wieku XIX)

KSIĄŻKI

Ewa Barylewska-Szymańska

— *Od piwnic po strych. Wnętrza domów gdańskich drugiej połowy XVIII wieku*, Warszawa–Gdańsk 2015, Instytut Historii PAN, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, ss. 348, il.; *Res Gedanenses. Studia i materiały Muzeum Historycznego Miasta Gdańska*, t. 7.

Roman Dąbrowski

— *Epopeja w literaturze polskiego oświecenia*, Kraków 2015, Księgarnia Akademicka, ss. 393.

Dorota Dukwicz

— *Rosja wobec Sejmu Rozbiorowego Warszawskiego (1772–1775)*, Warszawa 2015, Wyd. IH PAN, ss. 330.

Teresa Kostkiewiczowa

- *Pamiętniki Stanisława Augusta na nowo odkryte*, Warszawa 2015, Zamek Królewski w Warszawie, IV, Arx Regia – Ośrodek Wydawniczy Zamku Królewskiego – Muzeum, ss. 174.

Jacek Kowalkowski

- *Wybicy herbu Rogala od XVI do XVIII wieku*, Warszawa 2015, Wydawnictwo DiG, ss. 454; *Szlachta i ziemiaństwo na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*.

Liliana Lewandowska

- *Samuel Schelwig (1643–1715). Dem (un)bekannten Danziger zum dreihundertsten Todestag. (Nie)znanemu gdańszczaninowi w trzechsetną rocznicę śmierci*, Toruń 2015, Towarzystwo Naukowe w Toruniu, ss. 138.

Józef Tomasz Pokrzywniak

- *Ignacy Krasicki. Wśród pisarzy polskiego oświecenia*, Poznań 2015, Wydawnictwo Naukowe UAM, ss. 394.

Agata Roćko

- *Kontusz i frak. Symbolika stroju w osiemnastowiecznej literaturze polskiej*, Warszawa 2015, Wydawnictwo Muzeum Króla Jana III w Wilanowie, ss. 205.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Michał Kleofas Ogiński: Politician, Diplomat and Minister (1786–1794)*, Vilnius 2015, Petro ofsetas [Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus], ss. 320.
- *Михал Клеофас Огинский: Политик. Дипломат. Министр*, [перевод с литовского Т. Тимченко], Минск 2015, Научный мир, ss. 192, [30].
- [wspólnie z Dalia Bukelevičiūtė, Ryšard Gaidis, Algirdas Jakubčionis, Saulius Kaubrys], *Lietuvos valstybės kontrolės istorija*, Vilnius 2015, Vilniaus universiteto leidykla, ss. 524.

Ferenc Tóth

- *Egy magyar származású francia diplomata életpályája: François de Tott báró (1733–1793)*, Budapest 2015, MTA BTK Történettudományi Intézet, ss. 313; *Magyar történelmi emlékek Értekezések*.

Anna Warda

– „Фелицейский цикл” Гавриила Державина, Saarbrücken 2015, Palmarium Academic Publishing, ss. 137.

Grzegorz Zając

– *Czuły weredyk. Twórczość poetycka Juliana Ursyna Niemcewicza*, Kraków 2015, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, ss. 615 [3].

PRACE ZBIOROWE

All that Gothic, red. A. Łowczanin, D. Wiśniewska, Frankfurt 2014, ss. 286.

Czytanie Naruszewicza, cz. 1, red. T. Kostkiewiczowa, B. Wolska, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, ss. 468; *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, t. 3, cz. 1.

Czytanie Naruszewicza, cz. 2, red. T. Kostkiewiczowa, B. Wolska, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, Instytut Badań Literackich PAN Wydawnictwo, ss. 398; *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia*, t. 3, cz. 2.

Jerzy Wojtowicz — *historyk gospodarki, społeczeństwa i kultury doby nowożytnej. Indywidualny przypadek z historiografii PRL*, Toruń 2015, ss. 358; *Homines et Historia XIII*.

Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje: kultūrinės veiklos pėdsakais, t. 2: *Mokslo straipsnių rinkinys*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, Lietuvos istorijos instituto leidykla, ss. 456.

Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, Muzeum Łazienki Królewskie, ss. 354; Publikacja powstała w wyniku współpracy Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekami Osiemnastym i Muzeum Łazienki Królewskie.

Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobraźnia, red. B. Mazurkowa, Katowice 2015, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ss. 312.

W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, Księgarnia Akademicka, ss. 379.

Wypowiedzi zalecające w książce dawnej i współczesnej, red. M. Jarczykowska, B. Mazurkowa, z udziałem M. Marcinkowskiej, Katowice 2015, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, ss. 312.

XVIII amžiaus studijos, t. 2: *Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje: valstybė, kultūra, edukacija*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, Lietuvos istorijos instituto leidykla, ss. 384.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1733–1763*, wyd. M. Zwierzykowski, Warszawa 2015, Wydawnictwo DiG, ss. XXI, 986, il.
- Bogusławski Wojciech, *Saul*, wstęp L. Purgał, opracowanie tekstu L. Purgał i B. Wolska, red. naukowa B. Wolska, Łódź 2015, Wyd. UŁ, ss. 142; *Prace Katedry Edytorstwa Wydziału Filologicznego UŁ*, t. 6.
- Correspondance de Stanislas-Auguste avec Catherine II et ses plus proches collaborateurs (1764–1796)*, Édition, introduction et commentaires: Zofia Zielińska. Traduction de l'introduction et des commentaires Krystyna Zaleska, Kraków 2015, ARCANA, ss. 724 + wkładka z ilustracjami i mapami.
- Czartoryska Izabela z Flemmingów, *Podróż po Anglii. Dziennik podróży po Anglii i Szkocji w roku 1790*, opracowanie i esej wprowadzający A. Whelan, tłumaczenie Z. Żygulski jnr. i A. Whelan, Warszawa 2015, Wydawnictwo Tako i Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata, ss. 206.
- Korespondencja w materiach obraz kraju i narodu polskiego rozjaśniających 1807*, wstęp M. Skrzypek, opracowanie tekstu i przypisy J. Olejniczak, Piła 2015, Muzeum Stanisława Staszica, ss. LXXX, 406, il.
- Krasicki Ignacy, *Satyry*, wstęp K. Stasiewicz, Poznań 2014, Oficyna Wydawnicza G&P, ss. 112.
- Lanhaus Jacobi, *Opis podróży. Itinerarium (1768–1769)*, wstępem, objaśnieniami i dodatkami opatrzyli B. Rok i M. Chachaj, z rękopisu odczytali B. Rok i M. Chachaj przy współpracy z M. Foryckim, Wrocław–Kraków 2014, Księgarnia Akademicka, ss. 550; *Peregrinationes Sarmatarum*, Vol. I.
- Lietuvos didžiosios Kunigaikštystės seimelių instrukcijos (1788–1790)*, wyd. R. Jurgaitis, A. Stankevič, A. Verbickienė, Vilnius 2015, Mykolo Romerio Universitetas, Parlamentarizmo Istorijos Tyrimų Centras, ss. 435; *Fontes Historiae Parliamentorum Lituanicorum*, t. 1.
- Lustracja województw Prus Królewskich 1765*, t. 4: *Indeksy*, Toruń 2015, Wydawnictwo TNT, ss. 220; *Fontes*, t. 108.
- Naruszewicz Adam Stanisław, *Poezje zebrane*, t. 4, wyd. B. Wolska, A. Masłowska-Nowak, Warszawa 2015, Wyd. IBL PAN, ss. 532; *Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia*, t. 13.
- Ostatnie wielkie widowisko barokowej Europy. Polskie relacje z uroczystości weselnych Fryderyka Augusta i Marii Józefy w Wiedniu i Dreźnie w 1719 r.*, wyd. K. Kuras przy współudziale J. Pabian, Kraków 2015, Historia Iagellonica, ss. 146.

- Radziwiłłowa Franciszka Urszula, *Selected drama and verse*, edited by P.J. Corness and B. Judkowiak, trans. by P.J. Corness, transl. editor A. Zwierzyńska-Coldicott, introduction by B. Judkowiak, Toronto and Tempe, [ed.] Iter Academic Press and the Arizona Centre for Reformation and Renaissance Studies, 2015 („The Other Voice in Early Modern Europe”. The Toronto Series, t. 37, Medieval and Renaissance Texts and Studies 478), ss. 395.
- Remigii Zawadzki, *Diariusz podróży rzymskiej. Diarium itineris Romam (1750)*, z rękopisu odczytał i opracował M. Chachaj, wstęp A. Szeinsteke OFM, B. Rok, tłumaczenie M. Chachaj i M. Czapińska, Kraków–Wrocław 2014, Księgarnia Akademicka, ss. 180; *Peregrinationes Sarmatarum*, Vol. 2.
- Teksty źródłowe z historii Polski dla uczniów szkół średnich*, t. 2: *Wiek XVIII*, oprac. i wybór: Z. Zielińska, red. J. Rudzińska, Warszawa 2015, Stowarzyszenie Polska Jest Najważniejsza, ss. 110.
- [Izabela Czartoryska, neé Flemming, *Tour Through England. Diary of the journey around England and Scotland in 1790*, edited with an introductory essay by A. Whelan, translation of the diary by A. Whelan and Z. Żygulski jnr., Tako and Polish Institute for World Art Studies, Warsaw 2015, 206 pp.].

ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH SERII

„Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”

W opracowaniu:

- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. 5: *Inedita*, oprac. Barbara Wolska.
- Adam Naruszewicz, *Diariusz podróży Króla Jego Mości Stanisława Augusta na Ukrainę*, oprac. Magdalena Bober-Jankowska.
- Franciszek Dzierżykraj Morawski, *Bajki*, oprac. Marta Kowalewska.
- Kajetan Koźmian, *Ody napoleońskie*, oprac. Zofia Rejman, Małgorzata Nesteruk.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Bajki*, oprac. Natalia Kawałko.
- Stanisław Trembecki, *Bajki*, oprac. Jerzy Snopek, Wojciech Kaliszewski.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Poematy*, oprac. Roman Dąbrowski, Tomasz Chachulski.
- Felicjan Wykowski, *Rymy zebrane*, oprac. Magdalena Ślusarska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wiersze 1783*, oprac. Tomasz Chachulski.

Franciszek Karpiński, *Wiersze zebrane*, cz. 2: *Psalterz, Dramaty, Pisma proza*, oprac. Tomasz Chachulski.

Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Erotyki*, oprac. Bożena Mazurkowa.

Michał Franciszek Karpowicz, *Kazania trybunalskie*, oprac. Magdalena Ślusarska.

Paweł Ksawery Brzostowski, *Wieśniaczka*, oprac. Magdalena Ślusarska.

Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. Jacek Wójcicki.

Jakub Jasiński, *Utwory zebrane*, oprac. Aurelia Has.

Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. Jerzy Snopek.

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Alina Aleksandrowicz

– [Streszczenia i przedruki] *Puławy, Izabela Czartoryska. W przeddzień Konstytucji 3 Maja. Puławska inscenizacja „Matki Spartanki” F.D. Kniaźnina jako wydarzenie polityczne i kulturowe*, [w:] *Antologia Wileńska*, t. 7: *Kres*, red. R. Karaś, Warszawa 2014, s. 97, 11–112, 154–162.

– „*Pokochoać rycerstwo...*”. *Z malowniczych wątków naszej przeszłości kulturowej*, Region Lubelski, 10–12 (15) 2015, s. 41–51.

– *Poetyckie interakcje Puław Czartoryskich z Sieniawą i Przemyślem*, [w:] *Poezja okolicznościowa w Polsce w latach 1730–1830*, t. 2: *W kręgu spraw prywatnych i środowiskowych*, red. M. Nalepa, Rzeszów 2014, s. 127–137.

Jakub Bajer

– *Une dauphine d’esprit polonais à la cour de Versailles*, *Annales Stacji Naukowej PAN w Paryżu*, nr 17 (2015), s. 106–109.

Ewa Barylewska-Szymańska

– „*Rzeczy gdańskie*” w domach mieszczan warszawskich w drugiej połowie XVIII w., *Zapiski Historyczne*, 80 (2015), z. 3, s. 105–118.

– *Warunki mieszkaniowe ubogiej ludności Gdańska w drugiej połowie XVIII wieku*, [w:] *Z Gdańska do Santiago. W sześćsetlecie konsekracji kościoła św. Jakuba fundacji szyprow morskich w Gdańsku*, red. B. Siek, A. Szarszewski, P. Paluchowski, Gdańsk 2015, s. 169–196.

Magdalena Bober-Jankowska

– *Liryicznym tonem o „zwiedzionych” nadziejach: Duma*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, s. 363–378.

Marek Bratuń

- *Le séjour de Michel Georges Vandalin Mniszech au Royaume de Naples en 1767*, Orbis Linguarum, 2015, vol. 42, s. 387–426 [english summary].

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *Before and After Suppression: Jesuits and Former Jesuits in the Polish-Lithuanian Commonwealth, c. 1750–1795*, [w:] *Jesuit Survival and Restoration: A Global History, 1773–1900*, red. R.A. Maryks, J. Wright, Leiden–Boston MA 2015, s. 51–66.
- *Jews in the Discourses of the Polish Enlightenment*, Polin. Studies in Polish Jewry, 27 (2015), s. 45–62.
- [wspólnie z Wioletta Pawlikowską-Butterwick], „Najjaśniejsza gwiazda wileńska”. Ks. Rektor Marcin Poczubot w ostatnich latach Rzeczypospolitej, XVIII amziaus studijos, 2 (2015), s. 88–101.
- „The King and Republic of Poland” in the Correspondence of Sir Charles Hanbury Williams, [w:] *Miscellanea res Polonorum, Brittanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista, A. Kaźmierczyk, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 211–218.

Tomasz Chachulski

- *Liryka polskiego oświecenia w pracach prof. Mariana Maciejewskiego*, Roczniki Humanistyczne KUL, 63 (2015), z. 1, s. 87–95.
- *Oświeceni i doświadczenia poetyckie czasów saskich: rekonesans*, [w:] *Eklektyzmy, synkretyzmy, uniwersa. Z estetyki dzieła epoki oświecenia i romantyzmu*, red. A. Ziółowicz, R. Dąbrowski, Kraków 2014, s. 51–68.
- *Portrety osób, wizerunki miejsc: Do Stanisława Pióry, starosty rumszyskiego, na ozdobne mieszkanie w Pióromoncie*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkova, Warszawa 2015, s. 185–210.

Maria Czeppe

- *Kobiety w życiu i pamiątnikach Stanisława Augusta*, [w:] *Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, s. 215–237.
- *Kto „wypiekl” panią Lenczowską (Annę)*, [w:] *Miscellanea res Polonorum, Brittanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 83–99.
- *Szymański Michał*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 50, Warszawa–Kraków 2014–2015, s. 186–187.

Ewa Danowska

- *Biblioteka szkolna w Gimnazjum Wołyńskim – dzieło i troska Tadeusza Czackiego*, *Dialog dwóch kultur*, 8 (2014), z. 1–2, s. 22–30.
- *Dzieje rodziny Czackich na Wołyniu do XVIII wieku*, *Przegląd Wschodnioeuropejski*, 6 (2015), nr 2, s. 11–21.
- *Nauczanie bibliografii w Gimnazjum Wołyńskim i Liceum w Krzemieńcu*, *Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*, 7 (18) (2015), s. 13–27.
- *Tadeusz Czacki i Hugo Kołłątaj. Kulisy współpracy przy tworzeniu Gimnazjum Wołyńskiego w Krzemieńcu*, [w:] *„Ateny Wołyńskie” – między historią a współczesnością*, red. A. Szmyt, H. Stroński, Olsztyn–Krzemieniec 2015, s. 65–76.
- Rec. z: M. Ziemiński, *Skład osobowy Sądu Wyższego Prawa magdeburgskiego na Zamku Krakowskim w XVII–XVIII wieku*, *Studia Historyczne*, 57 (2014), nr 3, s. 405–408.
- Rec. z: *Pamirštóji mecenatystė 1792–1832. Donovanu Universiteto Bibliotekai Knyga*, wyd. A. Pačevicius, Vilnius 2010, ss. 310 – *Przegląd wschodnioeuropejski*, 6 (2015), nr 1, s. 209–213.

Roman Dąbrowski

- *Między przemijaniem a wiecznością. „Hymn do Czasu”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 303–327.
- *O koncepcji naśladowania natury w refleksji estetyczno-literackiej oświecenia*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2015, s. 13–34.
- *O nadprzyrodzonych inspiracjach działań bohaterских w oświeceniowej epice heroicznej i heroikomicznej*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2015, s. 177–198.

Szymon Dąbrowski

- *Listy Kazimierza Nestora Sapiehy pisane do matki z emigracji*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 6: *Stulecia XVI–XIX. Nowa perspektywa historyczna i językowa*, red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2015, s. 253–264.
- *Ojczyzna i obczyzna: „Do księcia Adama Czartoryskiego, generała ziem polskich, na powrót z cudzych krajów”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 49–66.
- *Wizja przestrzeni eschatologicznych w Teatrum myśli... Wenantego*

Tyszkowskiego, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobraźnia*, red. B. Mazurkowa, Katowice 2015, s. 155–173.

Marek Dębowski

- *Kłopoty Moliera w osiemnastym wieku*, Pamiętnik Teatralny, 63 (2014) [druk 2015], z. 4, s. 143–166.
- *Les voyages dans le monde réel et imaginaire de Jan Potocki*, Annales PAN w Paryżu, 17 (2015), s. 289–306.
- *Reżyseria na przełomie XVIII i XIX wieku a przedstawienia Wojciecha Bogusławskiego*, [w:] *Staropolskie zwierciadło. Dawne widowiska polskie z perspektywy współczesnej. Książka poświęcona pamięci Profesora Juliana Lewańskiego*, red. P. Kencki, J. Kopciński, Warszawa 2015, s. 94–108.
- *Aktorowie początkowi*, Pamiętnik Teatralny, 64 (2015), z. 3–4, s. 270–288.

Agata Demkowicz

- *Osiemnastowieczny Lwów w listach ekszejuity Kazimierza Mazurkiewicza do Antoniny z Potockich Rzewuskiej*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 5: *Stulecia XVI–XIX. Nowa perspektywa badawcza*, red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2015, s. 261–276.
- *Różnice wieku — różnice potrzeb: Satyra VIII. Matżeństwo*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowa, s. 247–261.

Dorota Dukwicz

- *„Szalone zabobony prostactwa, którzy zapowietrzonym trupom tytuło upiorów zęby wyrzywali i krew ich ssali”*, czyli o polskich planach kordonu sanitarnego w czasie konfederacji barskiej, [w:] *Czystość i brud. Higiena nowożytna (XV–XVIII w.)*, red. W. Korpalska, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2015, s. 297–310.

Jerzy Dygdała

- [wspólnie z M. Wyszomirską] *Antoni Sebastian Dembowski i Jan Benjamin Steinhauser — różne wersje traktatu „Memoires sur le gouvernement de la Pologne”*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 163–194.
- *„Nowe” doniesienia o pobycie króla Stanisława Leszczyńskiego na Kujawach i w Toruniu na przełomie 1707/1708 roku*, *Rocznik Toruński*, 42 (2015), s. 7–24.
- *Lojalni urzędnicy Wettynów i Stanisława Augusta Poniatowskiego (czynniki kariery i przyczyny przejścia na służbę nowego monarchy)*, [w:]

W służbie obcych monarchów i państw: Mechanizmy karier obcokrajowców w armiach oraz administracji państwowej, red. T. Ciesielski, Warszawa 2015, s. 219–236.

- *Możliwości źródłowe badań nad historią polityczną Prus Królewskich XVI–XVIII wieku — czy wystarczy edycja akt sejmików generalnych?*, [w:] *Edytorstwo źródeł — ograniczenia i perspektywy*, red. A. Perłakowski, Kraków 2015, s. 51–67.
- *Warszawski „azyl” insygniów koronacyjnych 1733–1737*, [w:] *Miscellanea res Polonorum, Brittanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista, A. Kaźmierczyk, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 59–69.

Witold Filipczak

- *Anna z Pociejów Tyszkiewiczowa, wojewodzina smoleńska. Rola polityczna w czasach Rady Nieustającej*, [w:] *Kobiety i władza w czasach dawnych*, red. B. Czwojdrak i A.A. Kluczek, Katowice 2015, s. 405–434.
- *Sejmiki koronne z lat 1778–1786 wobec polityki Królestwa Pruskiego w stosunku do Polski*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 295–315.

Maciej Forycki

- *Artystyczne przedstawienia uczestnika insurekcji kościuszkowskiej*, [w:] *Jan Kiliński. Historia i pamięć*, red. V. Julkowska, Poznań–Trzemeszno 2015, s. 44–56.
- *Europejskie ślady rodu Leszczyńskich*, [w:] *Ród Leszczyńskich*, red. B. Turbańska-Łuczak, M. Ptaszyńska, Leszno 2015, s. 25–35.
- *Mon manoir et notre diétine, pour mettre le Roi en échec. Esquisse sur le pouvoir d’un noble dans République des Deux Nations*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 237–249.
- *Séverin Rzewuski (1743–1811) ou le déclin du républicanisme sarmate*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 109–116.

Karin Friedrich

- *Rola i znaczenie Prus Królewskich (Prussia Polonica) w życiu politycznym i intelektualnym Rzeczypospolitej w XVIII wieku, szczególnie w dobie reform ustrojowych* [wykład wygłoszony przed Trybunałem Konstytucyjnym 4 maja 2015 roku], <http://trybunal.gov.pl/wiadomosci-trybunalskie/foto-galeria-uroczystosci-spotkania-wyklady/art/7558>

- 4052015-uroczystosc-w-trybunale-konstytucyjnym-z-okazji-swieta-narodowego-trzeciego-maja/
- *Marktregulierung für und wider den Markt*, [w:] *Eigennutz und gute Ordnung. Ökonomisierungen*, red. S. Richter, G. Garner, Göttingen 2016, s. 485–493.
- *Life-writing in the Polish-Lithuanian Commonwealth: Reflections on Magnate Ego-Documents*, [w:] *Dekonstruieren und doch erzählen. Polnische und andere Geschichten*, red. J. Heyde, K. Holste, D. Hüchtker, Y. Kleinmann, K. Steffen, „Poland: Culture – History – Society”, t. 2, Göttingen 2015, s. 81–86.

Grzegorz Glabisz

- *Województwa poznańskie i kaliskie w bezkrólewiu 1733 r.*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 51–71.

Jacek Głazewski

- *Oświecenie i dialektyka kulturowej kategoryzacji*, [rec. z: *Publiczne, prywatne, intymne w kulturze XVIII wieku*, pod red. T. Kostkiewiczowej], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 342–345.
- *Paryż we wspomnieniach Henrietty-Luziy d’Oberkirch*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobraźnia*, red. B. Mazurkowa, Katowice 2015, s. 217–232.
- *Polska – instrukcja obsługi: „Prawdziwa powieść o kamienicy narożnej w Kukorowcach”*, [w:] *Czytanie Krasickiego*, red. T. Kostkiewiczowa, R. Doktor, B. Mazurkowa, Warszawa 2014 [druk 2015], s. 403–418.
- Rec z: *Rewizja kanonu. O serii „Biblioteka Dawnej Literatury Popularnej i Okolicznościowej”*, „pl.it / rassegna italiana di argomenti polacchi”, 6 (2015), s. 199–204.

Krzysztof Gombin

- *Co deputat trybunalski powinien czynić nocą?*, [w:] *Initium sapientiae humilitas. Studia ofiarowane Profesorowi Jakubowi Pokorze z okazji 70. urodzin*, red. M.M. Olszewska, A. Skrodzka, A.S. Czyż, Warszawa 2015, s. 140–149.
- *Głowa Najpierwszych Koron Godna...*, czyli epitalamium z ceremoniałem sejmowym w tle, [w:] *Laudator temporis acti. Studia z dziejów sztuki i kultury ofiarowane Księdzu Doktorowi Janowi Nieciekiemu w 65. rocznicę urodzin*, red. I. Rolska, K. Gombin, K. Przylicki, Lublin 2015, s. 269–278.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *Obraz Sparty w myśli politycznej Rzeczypospolitej Obojga Narodów*, [w:] *Sparta w kulturze polskiej*, cz. 1: *Model recepcji, spojrzenie europejskie, konteksty greckie*, red. M. Borowska, M. Kalinowska, J. Speina, K. Tomaszuk, Warszawa 2014, s. 25–44.
- *Czy historyk powinien interesować się językiem?*, [w:] *Zmierzch i świt. Stanisław August i Rzeczpospolita 1764–1795*, red. A. Antoniewicz, R. Kosińska, P. Skowroński, Warszawa 2015, s. 31–40.
- *Spór o Ustawę Rządową jako zderzenie dwóch dyskursów politycznych?*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 195–211.

Lucyna Harc

- *Die Gestaltung der Erinnerung an die Mitglieder des Dominikanerkonvents zu St. Adalbert in Breslau in der Frühen Neuzeit*, [w:] *Ordenshistoriographie in Mitteleuropa. Gestaltung und Wandlung des institutionalen und persönlichen Gedächtnisses in der frühen Neuzeit. Referate der gleichnamigen Tagung in St. Pölten von 22. bis 23. September 2014*, red. H. Bachhofer, K. Bobková-Valentová, T. Černušák, *MONASTICA HISTORIA*, t. 2, St. Pölten–Praha 2015, s. 96–113.
- *Dominikanie wrocławscy w XVII- i XVIII-wiecznej historiografii śląskiej*, [w:] *Historia, kultura i sztuka dominikanów na Śląsku 1226–2013. W trzechsetlecie beatyfikacji bł. Czesława*, red. D. Galewski, W. Kucharski, M.L. Wójcik, Wrocław 2015, s. 95–106.
- *e-Biblioteka Historyczna Uniwersytetu Wrocławskiego. Pomysł na reedycję i upowszechnienie śląskich starodruków*, [w:] *Multimedia a źródła historyczne w nauczaniu i badaniach*, red. M. Ausz, M. Szabaciuk, Lublin 2015, s. 235–245.
- *Jan Hus w śląskiej historiografii od XVI do XX wieku*, [w:] *Jan Hus 1415 a 600 let poté. VII. Mezinárodní Husitologické Sympozium Tábor 23.–25. Čerona 2015*, red. J. Smrčka, Z. Vybíral, Husitský Tábor: Supplementum, t. 4, Tábor 2015, s. 299–316.

Marcin Jakubczyk

- *Polskojęzyczne choronimy w „Zebraniu Krolestw, Prowincyi, Miast stołecznych, Rzek y Gor” (1746) Józefa Uszaka Kulikowskiego*, *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, tom 50 (2015), s. 1–17 [<https://ispan.waw.pl/journals/index.php/sfps/article/view/sfps.2015.001>].

Stanisław Janeczek

- *Idealy wychowawcze w edukacji oświeceniowej (w perspektywie historii*

- intelektualnej). *Z dziejów Komisji Edukacji Narodowej, Roczniki Kulturoznawcze*, 6 (2015), nr 2, s. 5–37.
- *Oświeceniowa kultura naukowa w kontekście filozoficznym. Z dziejów Komisji Edukacji Narodowej (Cz. 1)*, *Roczniki Filozoficzne*, 63 (2015), nr 4, s. 35–65.
  - *Oświeceniowa kultura naukowa w kontekście filozoficznym. Z dziejów Komisji Edukacji Narodowej (Cz. 2)*, *Roczniki Filozoficzne*, 63 (2015), nr 4, s. 67–114.
  - *Polska filozofia religii w kontekście przemian kultury intelektualnej oświecenia*, *Warszawskie Studia Teologiczne*, 27(2014) [druk 2015], nr 2, s. 81–95.
  - *Religia w kulturze Oświecenia: Oświecenie chrześcijańskie*, [w:] *Radykalizm – religia – kosmopolityzm*, red. J. Miklaszewska, A. Tomaszewska, Kraków 2015, s. 171–186.
  - *Rola Oświecenia chrześcijańskiego w kulturze wieku XVIII*, *Kultura i Wartości*, 15 (2015), s. 9–48.
  - *W związku z jubileuszem 250-lecia KEN (1773–2013). Uwagi z zakresu historii kultury intelektualnej*, [w:] *Filozofia – Etyka – Ekologia. Profesorowi Włodzimierzowi Tyburskiemu w darze*, red. P. Domeracki, A. Grzebliński, R. Wiśniewski, Toruń 2015, s. 145–158.

Barbara Judkowiak

- *Introduction*, [w:] *Franciszka Urszula Radziwiłłowa, Selected drama and verse*, edited by P.J. Corness and B. Judkowiak, trans. by P.J. Corness, transl. editor A. Zwierzyńska-Coldicott, „The Other Voice in Early Modern Europe”. The Toronto Series, t. 37, *Medieval and Renaissance Texts and Studies* 478, Toronto and Tempe 2015, s. 1–73.
- [wspólnie z Piotrem Daszkiewiczem] *Nieznane molierianum warszawskie z początku lat 60. XVIII wieku*, *Pamiętnik Teatralny*, 63 (2014) [druk 2015], z. 4, s. 45–55.
- *O dworze i patronacie kobiecym w początkach XVIII wieku*, [rec. z: Agnieszka Słaby, *Rządząca oleszycka. Dwór Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej jako przykład patronatu kobiecego w czasach saskich*, Kraków 2014], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 421–430.

Paweł Kaczyński

- *Mizoginia przemiany albo wygody celibatu: Bezżeństwo. Do Antoniego Korwina Kossakowskiego, sekretarza J.K. Mci*, [w:] *Czytanie Naruszczyca*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 105–119.

Irena Kadulska

- *Krucjata dziecięca w teatrze „Gwido hrabia Blezu. Tragedia we trzech aktach”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, s. 289–301.
- *Prawidła poetyki i retoryki kaznodziejskiej w wykładach Józefa Morelowskiego SI*, [rec. z: Józef Morelowski, *Prawidła wierszopiskie i kaznodziejskie*, opracowali i wstępami opatrzyli M. Nalepa i G. Trościński, Collegium Columbinum, Kraków 2013, 143 s.], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 286–288.

Agnieszka Kobrzycka

- *Tajemnice uprzedzeń. Ksenofobia i antysemityzm w literaturze wieku rozumu*, [w:] *Kulturowy obraz tajemnicy*, red. J. Bujak-Lechowicz, Szczecin 2015.

Piotr Kociumbas

- *Ofiarowując i splendoru przymnażając. Muzyka dla magistratu nowożytnego Gdańska*, [w:] *Rządzący i rządzeni. Władza i społeczeństwo Gdańska od średniowiecza po współczesność*, red. S. Bykowska, E. Kizik, P. Paluchowski, Gdańsk 2015, s. 91–108.
- *Pieśń ojców w modnej szacie dźwiękami utkanej albo rzecz o chorale „Ach Gott und Herr” w ujęciu Johanna Daniela Pucklitza (1705–1774)*, [w:] *Karty na ramionach olbrzymów? Kultura niemieckiego obszaru językowego w dialogu z tradycją*, t. 2, red. J. Godlewicz-Adamiec, P. Kociumbas, E. Michta, Warszawa 2016, s. 143–160.
- *Zu den Reminiszenzen an Konfessionsstreitigkeiten in den zu Danzig des 18. Jahrhunderts entstandenen musikalischen Dramen*, *Documenta Praegensia*, 33 (2014), s. 637–655.

Urszula Kosińska

- *„Ach, es ist aus mit mir. Ach Jesu!” — ostatnie dni i śmierć Jakuba Henryka Flemminga*, *Barok*, 41 (2014) [druk 2015], s. 85–94.
- *Elekcje królów polskich w XVIII wieku*, *Mówią Wieki* 2015, nr 4 (663), s. 19–23.
- *Polityk w wannie? Rola nowożytnych uzdrowisk w dyplomacji europejskiej XVII i XVIII wieku*, [w:] *Czystość i brud. Higiena nowożytna (XV–XVIII w.)*, red. W. Korpalska, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2015, s. 417–427.
- *Porwanie Hrehorego Hercyka w 1720 roku. Losy stronników Iwana Mazepy*

a stosunki polsko-rosyjskie w ostatnich latach wojny północnej, Przegląd Historyczny, 106 (2015), z. 1, s. 70–91.

- *Stanislaus Leszczyński a controversial King*, [w:] *The Great Northern War Compendium*, t. 1, red. S. Kling, THGC Publishing (USA), s. 211–216.

Teresa Kostkiewiczowa

- *Galeria portretów w „Pamiętnikach Stanisława Augusta”*, [w:] *Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, s. 25–51.
- *Jedność i różnorodność w dziele i procesie literackim – propozycje i tezy dyskusyjne*, [w:] *Eklektyzmy, synkretyzmy, uniwersa. Z estetyki dzieła epoki oświecenia i romantyzmu*, red. A. Ziółowicz, R. Dąbrowski, Kraków 2014 [druk 2015], s. 9–20.
- *Polityka – poetyka – profesja: „Na powrót senatorów”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 121–135.
- *Z dziejów refleksji nad semantyką słów polskich: „Synonimy” Kazimierza Brodzińskiego*, [w:] *Znaczenie. Tekst. Kultura. Prace ofiarowane Profesor Elżbiecie Janus*, red. A. Kozłowska, A. Świątek, Warszawa 2014 [druk 2015], s. 85–95.

Jolanta Kowal

- *Fizjonomia wileńskich domów i ich mieszkańców w „Pamiętnikach” Józefa Ignacego Kraszewskiego*, [w:] *Rzeczpospolita domów IV. Domy miejskie*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2015, s. 291–302.
- *Józefa Ignacego Kraszewskiego rozliczenia z narodową przeszłością w powieści „Dola i niedola”*, [w:] *Świat Wincentego Pola. Romantyzm – realizm – pamięć*, red. A. Timofiejew, Lublin 2015, s. 181–195.
- *Obraz Wilna i Wileńszczyzny w „Pamiętnikach” Wincentego Pola*, [w:] *Świat Wincentego Pola. Romantyzm – realizm – pamięć*, red. A. Timofiejew, Lublin 2015, s. 61–71.
- *„Ruszaj się młodzi Sarmatów, / W milionowym stań szeregu...”*. Pogłosy powstania listopadowego w twórczości Antoniego Goreckiego, [w:] *Powstanie listopadowe 1830–1831. Dzieje – historiografia – pamięć*, red. T. Skoczek, Warszawa 2015, s. 422–438.
- *W kręgu refleksji utylitarystycznej: „O powinności człowieka w towarzystwie ludzkim”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa i B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 53–68.

Danuta Kowalewska

- *Magia i czary w „Diabie w swojej postaci” Jana Bohomolca*, [w:] *Czary, alchemia, opętanie w kulturze na przestrzeni stuleci. Studia przypadków*, red. J. Pietrzak-Thebault, Ł. Cybulski, Warszawa 2015, s. 231–244 [<http://www.wydawnictwo.uksw.edu.pl/node/1102>]
- *O diable, magii i czarach w osiemnastym wieku*, [rec. z: Bartosz Marcińczak, „Między łacnowiernością i niewiernością”. *Diabeł, magia i czary w „Nowych Atenach” i „Diabie w swojej postaci”*], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 467–476.
- *Poeta, kobieta i gwiazdy: Do astronoma*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, s. 347–361.
- *Sposoby widzenia. Optyka w służbie oświeceniowego racjonalisty*, *Napis*, XX (2014) [druk 2015], s. 29–40.
- *Szlachcic mieszczańinem. Domus urbanus w literaturze oświecenia*, [w:] *Rzeczpospolita domów. Domy miejskie*, red. K. Złotkowska-Krawiec, Słupsk 2015, s. 268–282.
- *Wstęp*, [w:] *Literackie i artystyczne konteksty miłości i erotyki*, red. W. Pawlik-Kwaśniewska, D. Dźwinel, Toruń 2015, s. 7–11.

Adam Kucharski

- *Grand Tour Tomasza, Michała i Marcina Zamoyskich z przełomu XVII i XVIII wieku*, *Klio*, 33 (2015), nr 2, s. 73–101.
- *The cognitive and religious dimension of the writer and the grand Marshall of Lithuania Ignacy Potocki's stay in Rome and his educational voyage in the years 1765–1771*, *Zapiski Historyczne*, 30 (2015), z. 4, s. 7–32.
- *Pośrednictwo Jakuba Kazimierza Rubinkowskiego w konserwacji i zakupie książek dla Elżbiety Sieniawskiej w latach 1725–1726*, *Folia Torunien-sia*, 15 (2015), s. 43–56.
- *Jerzy Wojtowicz jako badacz dziejów komunikacji społecznej*, [w:] *Jerzy Wojtowicz historyk gospodarki, społeczeństwa i kultury doby nowożytnej. Indywidualny przypadek z historiografii PRL*, red. K. Maliszewski, W. Piasek, Toruń 2015, s. 129–168.
- *Typologia polskich relacji z pielgrzymek do Santiago de Compostela od epoki nowożytnej po czasy współczesne*, [w:] *Camino Polaco. Teologia — Sztuka — Historia — Teraźniejszość*, t. 2, red. P. Roszak, W. Rozynkowski, Toruń 2015, s. 115–143.

Katarzyna Kuras

- *„Człowiek manekin” w politycznym teatrze XVIII wieku*, [w:] *Miscellanea*

- res Polonorum, Brittanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista, A. Kaźmierczyk, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 219–234.
- *Sekcje zwłok monarchów w czasach nowożytnych*, *Medycyna Nowożytna*, 2015, nr 1, s. 51–73.

Liliana Lewandowska

- *Kampf gegen den pietistischen „Schwarm-Teuffel“*. Zu Samuel Schelwigs *Streitschriften aus dem Danzig des 17. und 18. Jahrhunderts*, [w:] *Jahrbuch des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa*, t. 22: *Reformation*, Oldenburg 2015, s. 175–187.

Małgorzata Lisicka

- *Życie Warszawy oczami S.K. Potockiego*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobraźnia*, red. B. Mazurkowa, Katowice 2015, s. 233–260.

Agnieszka Łowczanin

- *Antonia and the Male Gaze: Imaging Femininity in M.G. Lewis's „The Monk“*, [w:] *All that Gothic*, red. A. Łowczanin, D. Wiśniewska, Frankfurt 2014, s. 124–137.
- *Body politics in Ann Radcliffe's „The Mysteries of Udolpho“ and „The Italian“*, *Kwartalnik Neofilologiczny*, 62 (2015), z. 4, s. 691–702.
- *Convention, Repetition and Abjection: The Way of the Gothic*, *Text Matters*, 4 (2014), s. 184–193.
- *Dangers of „the vacant mind“ in Ann Radcliffe's „The Mysteries of Udolpho“*, [w:] *The Enchantress of Words, Sounds and Images. Anniversary Essays on Ann Radcliffe (1764–1823)*, red. J. Lipski, J. Mydla, Pao Alto 2015, s. 105–122.
- *Walpole, Lewis and Shelley: Dreams and the Literary Gothic Tradition*, [w:] *Dreams, Phantasms and Memories*, red. W. Owczarski, Z. Ziemann, Gdańsk 2015, s. 271–282.

Justyna Łukaszewicz

- *Szkoła w polskim teatrze doby oświecenia: przypadek „Szkoły mężów“*, [w:] *Mistrzowie i uczniowie. Przekaz i dialog kulturowy w dawnych literaturach romańskich*, red. J. Dimke-Kamola, A. Loba, Poznań 2015, s. 135–146.

Anna Łysiak-Łątkowska

- *Alphonse-Marie Fortiade de Piles i Louis de Boisgélín de Kerdu, podrózu-*

- jący emigranci po krajach niemieckich i Danii w końcu XVIII wieku*, *Zapiski Historyczne*, 80 (2015), z. 4, s. 49–68.
- *Emigracja francuska – duchowni i arystokraci na ziemiach polskich w dobie rewolucji francuskiej (1789–1799)*. *Uwagi wstępne*, [w:] *Duchowni na plebanii i w drodze. Konteksty codzienności i interpretacje historyczne*, red. K. Lewalski, A. Łysiak-Łątkowska, Gdańsk 2015, s. 114–129.
  - *Francuscy duchowni wśród kanoników krakowskich i na probostwie parafii Bejsce – od schyłku życia bpa A.S. Krasieńskiego do czasów Królestwa Kongresowego*, [w:] *Adam Stanisław Krasieński i jego epoka (1714–1800)*. W 300 rocznicę urodzin Biskupa kamienieckiego, Opinogóra 2015, s. 15–28.
  - *Pruskie, duńskie i szwedzkie placówki medyczno-opiekuńcze oraz penitencyjne w opisie podróży Alphonse-Marie Fortiade de Piles i Louis de Boisgélina de Kerdu*, [w:] *Czystość i brud, higiena nowożytna (XV–XVIII)*, red. W. Korpalska, W. Ślusarczyk, Bydgoszcz 2015, s. 123–140.

Iwona Maciejewska

- *„Białogłowy dokazują, czego chcą”, czyli o sztuce przekonywania i pochlebstwa (listy Konstancji i Magdaleny Czapskich do Hieronima Floriana Radziwiłła)*, [w:] *Kobieta i mężczyzna. Jedna przestrzeń – dwa światy*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 263–271.
- *Kobiety czasów saskich z piórem w ręku*, *Prace Literaturoznawcze*, 2015, nr 3, s. 157–170.

Krystyna Maksimowicz

- *Portretowy soferion i jego kulisy: „Powinszowanie Elżbiecie z Branickich Sapieżynie szczęśliwego do zdrowia powrócenia”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 283–301.

Kazimierz Maliszewski

- *Jerzy Wojtowicz jako badacz dziejów masonerii*, [w:] *Jerzy Wojtowicz – historyk gospodarki, społeczeństwa i kultury doby nowożytnej. Indywidualny przypadek z historiografii PRL*, Toruń 2015, s. 169–188.
- *Jerzy Wojtowicz – sylwetka człowieka i uczonego*, [w:] *Jerzy Wojtowicz – historyk gospodarki, społeczeństwa i kultury doby nowożytnej. Indywidualny przypadek z historiografii PRL*, Toruń 2015, s. 19–34.
- *Polski szlachcic w Ameryce. Obraz Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w świetle pamiętników Juliana Ursyna Niemcewicza. Próba naszkicowania problemu*, *Zapiski Historyczne*, 80 (2015), z. 3, s. 207–221.

- *Rola jezuitów w kulturze staropolskiej*, *Studia Bobolanum*, 2015, z. 1, s. 75–89.

Bernadetta Manyś

- *Gedulingos iskilmes Vilniuje po Marijos Juzefos ir Augusto III Mirties*, *Lietuvos Istorijos Metrastis*, 1 (2015), s. 37–46.
- *Staropolski obraz małżeństwa „idealnego” na przykładzie relacji Michała Kazimierza Radziwiłła „Rybeński” i Franciszki Urszuli z Wiśniowieckich z lat 1725–1734*, [w:] *Miłość w kulturze polskiej*, red. W. Łysiak, Poznań 2015, s. 91–100.
- *Więzi emocjonalne między małżonkami w testamentach mieszkańców Wilna i jego okolic z lat 1733–1763*, [w:] *Kobieta i mężczyzna jedna przestrzeń – dwa światy*, red. A. Chłostak-Sikorska, B. Popiołek, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 95–10.
- *„Wileński świat” Zygmunta Augusta w monografii miasta pióra Józefa Ignacego Kraszewskiego*, *Studia Europaea Gnesnensia*, 12 (2015), s. 275–294.

Małgorzata Marcinkowska

- *Anonymous 18th century publication dedicated to the virtue of purity*, *Religious and Sacred Poetry*, 2014 [druk 2015], vol. 4, s. 73–92.
- *Głosem racjonalisty i stoika. „Do Mądrości”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. T. Kostkiewiczowa, B. Wolska, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 109–121.
- *O listach w książeczkach do nabożeństwa i modlitewniku z XVIII wieku*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 5, *Stulecia XV–XX. Perspektywa historycznoliteracka*, red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2015, s. 277–289.
- *Sprawozdanie z seminarium „Nad tekstami Naruszewicza” w Janowie Podlaskim*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 253–256.
- *Wizja groźnych i destrukcyjnych sił natury w dawnych modlitwach*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkowska, Katowice 2015, s. 67–82.
- *Zalecające aspekty przedmów do modlitewników z XVIII stulecia*, [w:] *Wypowiedzi zalecające w książce dawnej i współczesnej*, red. M. Jarczykowska, B. Mazurkowska, z udziałem M. Marcinkowskiej, Katowice 2015, s. 195–206.

Przemysława Matuszewska

- *Poeta jako ghostwriter (?): Odpis od Dzeduszyckiego Karpińskiemu*,

[w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, s. 329–346.

Paweł Matyaszewski

- *O Francuzie, co za Gdańsk umarł*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 259–261.
- *Tłumaczenia dzieł Monteskiusza na język polski. Od XIX wieku do współczesności*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 213–237.
- *Voltaire dans la Lorraine de Stanislas*, *Revue Voltaire*, 15 (2015), s. 119–128.

Bożena Mazurkowa

- *Listowne rozmowy z córką w dzienniku podróży Walerii Tarnowskiej*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 5, *Stulecia XV–XX. Perspektywa historycznoliteracka*, red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2015, s. 303–330.
- *O wypowiedziach zalecających w polskich drukach z drugiej połowy XVIII wieku*, [w:] *Wypowiedzi zalecające w książce dawnej i współczesnej*, red. M. Jarczykowa, B. Mazurkowa, z udziałem M. Marcinkowskiej, Katowice 2015, s. 169–193.
- *Poetycki tryptyk moralny z osobistą zadrą w tle: „Do Zazdrości”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. T. Kostkiewiczowa, B. Wolska, B. Mazurkowa, Warszawa 2015, s. 349–382.
- *Sfera intymnych uczuć i myśli w zapiskach Walerii Tarnowskiej na podróżnym szlaku*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych. Doświadczenia, uczucia, wyobrażenia*, red. B. Mazurkowa, Katowice 2015, s. 261–282.

Anna Żbikowska-Migoń

- *Samuel Bogumił Linde (1771–1847) jako bibliotekarz i bibliograf na tle ówczesnego środowiska uczonych*, [w:] *Bibliotheca Lindiana. Samuel Bogumił Linde (1771–1847), pierwszy dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. W 165 rocznicę śmierci. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, 19–20 listopada 2012 r.*, red. M. Cubrzyńska-Leonarczyk, H. Mieczkowska, Warszawa 2015, s. 115–128.
- Rec. z: Jeffrey Freedman, *Books without Borders in Enlightenment Europe. French Cosmopolitanism and German Literary Market*, Philadelphia 2012, *Czasy Nowożytne*, 28 (2015), s. 231–234.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Biusty muz Euterpe i Calliope, dzieła Giuseppe Angeliniego*, [w:] *Initium sapientiae humilitas. Studia ofiarowane Profesorowi Jakobowi Pokorze z okazji 70. urodzin*, Warszawa 2015, s. 338–347.
- *Monaldi Giacomo*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, Bd. 90, De Gruyter Verlag, Berlin–Boston 2016 [ukazało się w 2015], s. 270–271.
- *Rzeźba na dworze króla Stanisława Augusta*, <http://www.lazienki-krolewskie.pl>.

Aleksandra Norkowska

- *Obraz miasta i wsi w „Szczęśliwości życia wiejskiego” Mikołaja Jaskiewicza*, [w:] *Światy oświeconych i romantycznych: doświadczenia, uczucia, wyobraźnia*, red. B. Mazurkova, Katowice 2015, s. 197–215.
- *Obrazy i dźwięki piórem utrwalone: „Cztery części roku”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkova, Warszawa 2015, s. 127–167.
- *Spotkanie z królem: o wspólnotowym przeżywaniu radości w piśmiennictwie czasów stanisławowskich*, [w:] *Radość: aspekty językowo-kulturowe*, red. G. Filip, M. Patro-Kucab, Rzeszów 2015, s. 163–175.

Joanna Orzeł

- *Lech i Palemon — mityczni założyciele Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego*, [w:] *Z szablą i z kielichem, czyli życie po sarmacku*, red. J. Tazbir, S. Zagórski, Łomża 2015, s. 23–39.
- S. Roszak, J. Orzeł, *Tożsamość i przynależność. Józef Jerzy Hylzen w pięciu odstonach*, [w:] *Egodokumenty. Tradycje historiograficzne — perspektywy badawcze*, red. W. Chorażyczewski, A. Pacevičius, S. Roszak, Toruń 2015, s. 57–78.

Magdalena Ożarska

- *Ann Radcliffe’s „Journey Made in the Summer of 1794”*: *Obliterated Womanhood in a Travelogue Context*, [w:] *Ann Radcliffe: The Enchantress of Words, Sounds and Images (1764–1823)*, red. J. Mydla, J. Lipski, Bethesda, USA–Dublin, Ireland–Palo Alto, USA 2015, s. 187–198.
- *Austenian Inspirations for Maria Wirtemberska’s „Original Romance”*: *„Malvina, or the Heart’s Intuition (1816)*, [w:] *English Literature and Culture in Context*, t. 2, *John Bull and the Continent*, red. W. Jasiakiewicz, J. Lipski, Frankfurt am Main 2015, s. 41–58.

- *The Beginnings and Endings in Selected Journals of Dorothy Wordsworth and Mary Shelley*, [w:] *English Literature and Culture in Context*, t. 1, *Narratives of the Self*, red. P. Schreiber, J. Malicka, Frankfurt am Main 2015, s. 87–102.
- *Male and Female Characters' Crying in Jane Austen's „Sense and Sensibility” (1811) and Maria Wirtemberska's „Malvina, or the Heart's Intuition” (1816)*, *Respectus Philologicus*, 2015, nr 28 (33), s. 22–30.
- *Present versus Absent Addressees and Frances Burney's Journalistic Modes*, *Lifewriting Annual*, 4 (2015), s. 153–175.

Piotr Paluchowski

- *Przyczynek do postrzegania antyku w Gdańsku w II połowie XVIII wieku: obraz świata łacińskiego w czasopiśmie „Danziger Erfahrungen”*, [w:] *W gdańskim ogrodzie Muz: Gimnazjum Akademickie w Gdańsku wobec kultury starożytnych Greków i Rzymian: idee, teksty, artefakty*, red. M. Otto, J. Pokrzywnicki, Pelplin 2015, s. 117–124.

Maciej Parkitny

- *Fragmentów układ scalony*, [rec. z: M. Cieński, *Literatura polskiego oświecenia wobec tradycji i Europy. Studia*, Kraków 2013], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 408–421.
- *O roli i znaczeniu „Wieku Oświecenia” subiektywnie i obiektywnie słów kilka*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 15–19.

Magdalena Patro-Kucab

- *Alojzego Felińskiego wykłady literatury polskiej w Krzemieńcu*, [w:] *Ekologia języka*, red. E.N. Serdobinceva, Penza 2015, s. 174–184.
- *Ciąg dalszy sporu o „intruza gdańskiego”, czyli Alojzy Feliński ripostuje Janowi Śniadeckiemu („Rozmowa w Zaciszy z powodu listu Pana Szczepolskiego”)*, [w:] *Kultura mówienia dawniej i dziś*, red. M. Kułakowska, A. Myszka, Rzeszów 2014, s. 101–111.
- *Kreowanie wizerunku artysty (na przykładzie „portretów” Alojzego Felińskiego zamieszczonych w prasie)*, [w:] *Dziennikarstwo i kultura*, red. E.N. Serdobinceva, Penza 2014, s. 142–150.
- *Metafora, aluzja, eufemizm, koncept, żart... O tabuizacji ludzkiej seksualności w wybranych utworach Stanisława Trembeckiego*, *Tematy z Szewskiej*, 2015, t. (2) 16, s. 66–79.
- *Osowa Alojzego Felińskiego. Kreacja ziemiańskiego pejzażu w listach poety skierowanych do Michała Wyszowskiego*, [w:] *Krajobraz kulturowy*, red. B. Frydryczak, M. Ciesielski, Poznań 2014, s. 315–326.

- *Radość komplementowania. Pochwała osobistości życia publicznego* (Alojzy Feliński, „Do Tadeusza Czackiego”), [w:] *Radość – rozważania stylistyczne i kulturowe*, red. G. Filip, M. Patro-Kucab, Rzeszów 2015, s. 176–202.
- *Rokokowy komplement: „Na sanie księżny Izabeli Czartoryskiej, generałowej ziem podolskich”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 87–103.
- *Sarmatismus gestern und heute*, [w:] *Saarbrücker Begegnungen mit Polen – Saarbrückenskie spotkania z Polską*, red. G. Jaśkiewicz, R. Marti, J. Wolski, Saarbrücken 2014, s. 3–22.
- *Spoglądanie z drugiego brzegu – „Osobność” Ignacego Krasickiego*, [w:] *Czytanie Krasickiego*, red. T. Kostkiewiczowa, R. Doktor i B. Mazurkowska, Warszawa 2014, s. 159–173.

Małgorzata Pawlata

- *Człowiek wobec potęgi natury: „Oda do Obłoków w czasie suszy napisana”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 2, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkowska, Warszawa 2015, s. 15–29.
- *„Moeris” Marcina Eysymonta – panegiryczna sielanka na cześć Stanisława Augusta*, „Napis. Pismo poświęcone literaturze okolicznościowej i użytkowej”: *Sztuka tracenia, sztuka rezygnacji, Samoograniczenie i autocenzura*, Warszawa 2015, s. 263–276.

Józef Tomasz Pokrzywniak

- *Barwna maskarada warszawska. Satyra VII Reduty*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurek, Warszawa 2015, s. 219–240.
- *„Cóż wiersz pomoże do praw układania”*, czyli *po co nam poezja?*, *Nauka*, 1 (2015), nr 1, s. 71–82.
- *Europejskość, uniwersalizm, różnorodność*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 288–301.
- *Krasicki i kobiety*, [w:] *Twórczość niepozorna. Szkice o literaturze*, red. J. Grądziel-Wójcik, A. Kwiatkowska, L. Marzec, Kraków 2015, s. 193–203.
- *Na jubileusz „Wieku Oświecenia”*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 13–14.

Jolanta Polanowska

- *Architekt Chrystian Piotr Aigner – w kręgu Stanisława Kostki Potockiego i Wilanowa*, http://www.wilanow-palac.pl/chrystian_piotr_aigner_w_kregu_stanislaw_kostki_potockiego_i_wilanowa.html.

- Architekt Szymon Bogumił Zug – prace w Wilanowie i Mokotowie Izabeli Lubomirskiej, http://www.wilanow-palac.pl/architekt_szymon_bogumil_zug_prace_w_wilanowie_i_w_mokotowie_izabelli_lubomirskiej.html.
- „Oto Pan Rustem co maluje z gustem” i jego Portret rodzeństwa Mirskich i Barbary Szumskiej, [w:] *Initium sapientiae humilitas. Studia ofiarowane Profesorowi Jakubowi Pokorze z okazji 70. urodzin*, red. M.M. Olaszewska, A. Skrodzka, A.S. Czyż, Warszawa 2015, s. 374–381.
- *W promieniach Arkadii – o recepcji ogrodu Heleny Radziwiłłowej na Pomorzu i na Litwie*, [w:] *Nieborów i Arkadia – 70 lat Muzeum. Księga pamiątkowa*, red. A. Morawińska, Warszawa 2015, s. 346–351.

Bożena Popiołek

- *Dobrzy chłopci i źli panowie: kwestia opieki nad poddanymi w korespondencji Elżbiety Sieniawskiej, kasztelanowej krakowskiej*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 6, *Stulecia XVI–XIX: nowa perspektywa historyczna i językowa*, red. P. Borek, M. Olma, Kraków 2015, s. 265–278.
- *Diariusz mariażu królowej polskiej Marii Amalii Wettyn (1724–1760)*, [w:] *Miscellanea res Polonorum, Brittanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista, A. Kaźmierczyk, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 27–40.
- *Męska zbrodnia, kobiecy ból: drobna przemoc w czasach saskich*, [w:] *Kobieta i mężczyzna jedna przestrzeń – dwa światy*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 83–93.
- „Prowadzili się nieczystym grzechem...”: przestępstwa obyczajowe w księgach sądowych czasów saskich, [w:] *Ciało, seksualność, pornografia w perspektywie historycznej*, red. P. Jędrzejewski, K. Szlęzak, G. Szuster, Kraków 2015, s. 79–92.
- *Ulotność człowieka pamięci: elementy autobiograficzne w zeznaniach pozwanych w księgach sądowych miast Rzeczypospolitej w czasach saskich*, [w:] *Historia – pamięć – tożsamość w edukacji humanistycznej*, t. 3, *Pamięć człowieka, pamięć miejsca, miejsca pamięci*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, A. Słaby, Kraków 2015, s. 201–214.

Natalia Rezmer-Mrówczyńska

- *Człowiek i Bóg w pismach Jana Pawła Woronicza*, [w:] *Acta Slavica. XVII Musica Antiqua Europae Orientalis*, Bydgoszcz 2014, s. 145–158.
- *Człowiek w przestrzeni miasta. Od utopii oświeceniowej do Arkadii postmodernistycznych*, [w:] *Człowiek w społeczeństwie i w prawie*, red. J. Kutta, M. Czakowska, Bydgoszcz 2013, s. 13–28.

- *Laurence Sterne in Poland, The Shandean*, 24 (2013), s. 117–127.
- *Obraz Warszawy na tle europejskich miast w XVIII wieku*, [w:] *Rzeczpospolita domów IV. Domy miejskie*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2015, s. 397–414.
- *Od Inu do wełny. Ubiór mieszkańców dawnych chat polskich w literaturze i kulturze XVIII wieku*, [w:] *Rzeczpospolita domów. Chaty*, t. 2, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2010, s. 135–142.
- *Pałac w Tulczynie i park w Humaniu jako symbole piękna Kresów i apologia zasług rodu Potockich (Sofijówka Stanisława Trembeckiego)*, [w:] *Acta Slavica. XVI Musica Antiqua Europae Orientalis*, Bydgoszcz 2012, s. 145–152.
- *„Rzeczpospolita” jako dom wielkich bohaterów. Twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza*, *Slavia Orientalis*, 63 (2014), nr 4, s. 528–542.
- *Symbolika kolorów w chrześcijańskich strojach i dekoracjach liturgicznych kapłanów i wiernych na tle kultury religijnej XVIII i XIX wieku*, [w:] *Rzeczpospolita domów III. Domy Boże*, red. K. Krawiec-Złotkowska, Słupsk 2012, s. 446–457.
- Rec. z: M. Czeremski, *Struktura mitu. W stronę metonimii*, Kraków 2009 — *Literatura Ludowa* 2011, nr 2, s. 56–58.
- Rec. z: H. Dziechcińska, *Sztuka przekonywania w kulturze polskiej trzech stuleci: XVI–XVII–XVIII*, Warszawa 2010 — *Barok. Historia — Literatura — Sztuka XVIII* (2011), 1 (35), s. 334–337.
- Rec. z: J. Ryba, *Oświeceniowe tutti frutti. Maskarady — Konwersacja — Literatura*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009 — *Ruch Literacki* 2010, nr 6, s. 591–594.

Agata Roćko

- *Konwersacja, gra czy intryga. Polskie „niebezpieczne związki” w XVIII wieku*, *Akademia* 2015, nr 4, s. 24–28.
- *Pisemna autoterapia kobiety współzależnionej — Wirydianny Fiszerowej na tle dzienników intymnych końca XVIII wieku*, [w:] *W kręgu rodziny epok dawnych. Rytm życia, rytmy codzienności: Kobieta i mężczyzna. Dwa światy — Jedna przestrzeń*, t. 1, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 325–336.
- *Poetyckie i filozoficzne credo: „Zabawa moja”*, [w:] *Czytanie poetów Polskiego Oświecenia. Czytanie Naruszewicza*, cz.1, red. B. Mazurkowska, T. Kostkiewiczowa, B. Wolska, Warszawa 2015, s. 71–84.

Bogdan Rok

- *Podróżnicy polscy drugiej połowy XVIII wieku o Żydach*, [w:] *Miscelanea Res Polonorum, Britanorum ac Judaeorum illustrantia*, red. J. Basista,

- A. Kaźmierczyk, M. Markiewicz, D. Oliwa, Kraków 2015, s. 283–292.
- Polskie „kalendarze świętych” XVIII wieku jako przykład literatury dewocyjnej, [w:] *Staropolska literatura dewocyjna, gatunki, tematy, funkcje*, red. I.M. Dacka-Górzyńska, J. Partyka, Warszawa 2015, s. 199–211.
  - Wyobrażenie mężczyzny i kobiety w staropolskich poradnikach *artis bene vivendi*, [w:] *Kobieta i mężczyzna, jedna przestrzeń — dwa światy*, red. B. Papiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 483–492.

Dariusz Rolnik

- *Litwa i Korona o reformie edukacji. Obraz szkolnych lat we wspomnieniach obywateli państwa polsko-litewskiego czasów stanisławowskich*, [w:] *XVIII amžiaus studijos, t. 2, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Valstybė. Kultura. Edukacija*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, s. 198–220.
- *Między chwałą a pogardą. O losach i postawie Jana Suchorzewskiego oraz jego brygady w latach 1792–1794*, *Tarnowskie Studia Historyczne*, 3 (2013), s. 74–90.
- *„Rosjanie w Rzeczypospolitej — Polacy w Rosji”. W poszukiwaniu granic „miłości Ojczyzny” obywateli państwa polsko-litewskiego czasów stanisławowskich*, [w:] *W służbie obcych monarchów i państw. Mechanizmy karier obcokrajowców w armiach oraz administracji państwowej obcokrajowców*, red. T. Ciesielski, Warszawa 2015, s. 275–301.
- *Spółczesność szlacheckie Rzeczypospolitej a wojsko w czasie Sejmu Czteroletniego i w okresie rządów konfederacji targowickiej (1788–1793)*, [w:] *Spółczesność staropolskie. Seria nowa, t. 4*, red. I. Dacka-Górzyńska, A. Karpiński, M. Nagielski, Warszawa 2015, s. 309–334.
- *Z dziejów związku targowickiego na Litwie. O powstaniu i działalności konfederacji mińskiej w latach 1792–1793*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 317–336.

Janusz Ryba

- *Wachlarz: oświeceniowy „gadżet”*, [w:] *Balaghan. Mikroświaty i nanohistorie*, red. M. Johemczyk, M. Kokoszka, B. Mytych-Forajter, Katowice 2015.

Dorota Sidorowicz-Mulak

- *Z królewskich księgozbiorów XVII–XVIII wieku. Oprawy z supereklibrisami polskich królów i królowych ze zbiorów Ossolineum*, [w:] *Tegumentologia polska dzisiaj*, red. A. Wagner, Toruń 2015, s. 299–324.

Marian Skrzypek

- *Ambiwalencje oświeceniowych pojęć religijnego fanatyzmu, entuzjazmu i tolerancji. Filozofowie oświecenia o konfederacji barskiej*, [w:] *Filozofia a religia w dziejach polskiej filozofii*, red. S. Janeczek, A. Starościc, Lublin 2014, s. 49–83.
- *Diderot, Balzac et la physiologie de l'amour*, *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej*, 60 (2015), s. 119–138.
- *Filozofia, polityka i religia w Słowniku filozoficznym Voltaire'a*, [wstęp w:] *Voltaire, Słownik filozoficzny*, przełożył, wstępem i przypisami opatrzył M. Skrzypek, Warszawa 2015, s. V–LXXII.
- *O historii, teraźniejszości i przyszłości polskiej filozofii*, [rec. z: Jan Skoczyński, *Glossy i uwagi*, Kraków 2014], *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej*, 60 (2015), s. 401–409.
- *Staszic, polscy republikanie, Napoleon i sprawa niepodległości*, [wstęp w:] *Korespondencja w materiach obraz kraju i narodu polskiego rozjaśniająca 1807*, opracowanie tekstu i przypisy J. Olejniczak, Piła 2015, s. VII–LXXVII.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Les Sujets Mixtes: The Problem of Double Subordination in the Period of the Partition of the Polish-Lithuanian Commonwealth: the Case of Mykolas Kleopas Oginskis*, *Lithuanian Historical Studies* 2014 [druk w 2015], No 19, s. 111–134.
- *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Iždo komisijos Tabako departamentas. Struktūra ir tarnautojai*, [w:] *Kintančios Lietuvos visuomenė: struktūros, veikėjai, idėjos. Mokslinių straipsnių rinkinys, skirtas prof. habil. dr. Tamaros Bairašauskaitės 65-mečio sukakčiai*, red. O. Mastianica, V. Pugačiauskas, V. Žaltauskaitė, Vilnius 2015, s. 219–236.
- *Mykolas Kleopas Oginskis — Vilniaus miestietis*, [w:] *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje: kultūrinės veiklos pėdsakais*, t. 2, *Mokslo straipsnių rinkinys*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, s. 104–132.
- *Oficjalisci Komisji Skarbowej jako grupa społeczna Wielkiego Księstwa Litewskiego (1764–1795)*, [w:] *Социальные группы и их влияние на развитие общества в XVI–XIX веках = Grupy społeczne i ich wpływ na rozwój społeczeństwa w XVI–XIX wieku*, red. T. Bairašauskaitė, Vilnius 2015, s. 67–85.
- *Trakų vaivados Andriaus Oginskio biblioteka — didiko akiračio veidrodis*, [w:] *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje: kultūrinės veiklos pėdsakais*, t. 2, *Mokslo straipsnių rinkinys*, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, s. 302–341.

Klaudia Socha

- *Na czym polega piękno książki? Estetyczne podstawy projektu typograficznego*, [w:] *O miejsce książki w historii sztuki*, red. A. Groniek, Kraków 2015, s. 379–390.

Krystyna Stasiewicz

- *Herod-baba Elżbieta z Lubomirskich Sieniawska*, *Prace Literaturoznawcze*, 2015, nr 3, s. 171–181.
- *Odnowiony wizerunek Franciszki Urszuli Radziwiłłowej*, [rec. z: B. Judkowiak, *Franciszka Urszula Radziwiłłowa – w poszukiwaniu własnego głosu. Propozycje interpretacyjne, dokumentacyjne i edytorskie*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 439–439.
- *Relacje rodzinne Elżbiety z Kowalskich Drużbackiej*, [w:] *Kobieta i mężczyzna jedna przestrzeń – dwa światy*, red. B. Popiołek, A. Chłosta-Sikorska, M. Gadocha, Warszawa 2015, s. 317–324.

Katarzyna Stelmasiak

- *Europa w podróżach Thomasa Jeffersona (1784–1789)*, *Białostockie Teki Historyczne*, 13 (2015), s. 145–168.

Kamila Szymańska

- *Insonderheit in Polnischer Sprache sich perfectioniren... Znajomość języka polskiego w XVII- i XVIII-wiecznym Lesznie*, [w:] *Reformacja i tolerancja. Jedność w różnorodności? Współistnienie różnych wyznań na ziemi wschowskiej i pograniczu wielkopolsko-śląskim*, red. M. Małkus, K. Szymańska, Wschowa–Leszno 2015, s. 271–289.
- *Jeremias Hentschel Lesna Polonus (1662–1709). Fragment z dziejów biblioteki parafii luterańskiej w Lesznie*, *Biblioteka*, 19 (28)/(2015), s. 59–80.

Marta Szymańska-Lewoszewska

- *Berkeley's double understanding of „social appetite”*, [w:] *Berkeley Revisited: Moral, Social and Political Philosophy*, red. S. Charles, Oxford 2015, s. 147–160.
- [Przekład:] *David Hume, O uprzedzeniach moralnych*, przeł. Marta Szymańska-Lewoszewska, *Studia z Historii Filozofii*, 2015, nr 2, s. 15–20.
- *Gdyby nie Grocjusz i Pufendorf. Echa XVII-wiecznej debaty o prawie natury w „Biernym posłuszeństwie” (1712) George’a Berkeleyya*, *Idea*, 27 (2015), s. 285–303.
- *Irlandzki patriotyzm George’a Berkeleyya w latach 1734–1753*, *Kultura*

- i Wartości, 2015, nr 15. [<https://journals.umcs.pl/kw/article/view/787/1596>].
- *Osiemnastowieczna estetyka brytyjska a kategoria wzniosłości w muzyce*, [w:] *Festiwal filozofii*, t. 7: *Filozofia i muzyka*, red. E. Starzyńska-Kościuszkó, A. Kucner, P. Wasyluk, Olsztyn 2015, s. 163–177.
  - *Religion and Politics. Changes in Berkeley's Understanding of Ireland's Well-being in the Early and Late Editions of „The Querist”*, *Ruch Filozoficzny*, 71 (2015), nr 4.

Ferenc Tóth

- *A szentgotthárdi csata francia szemmel. Újabb francia források a szentgotthárdi csatáról*, [w:] *A szentgotthárdi csata, Háború és béke Zrínyi Miklós korában*, Szombathely 2015, s. 187–210.
- *Az irodalom és a diplomácia vonzásában, Charles Gravier, Vergennes grófja François de Tott báróhoz írt levelei 1. rész*, *Lymbus* 2014 [druk w 2015], s. 141–170.
- *Le bifteck tartare en poudre: Méthodes de conservation alimentaire vues par les voyageurs français en Crimée à l'époque moderne*, *Orients* 2015, février, s. 113–126.
- *Les illustres inconnus des Mémoires en Hongrie à l'époque moderne*, [w:] *Mémoires oubliés des XVIIe et XVIIIe siècles: à la conquête d'une nouvelle autorité*, M.-P. de Weerd-Pilorge, Paris 2015, s. 127–141.
- *Le Journal de Charles V de Lorraine comme source pour l'histoire de la reconquête de la Hongrie sur les Turcs*, *Histoire, Economie & Société* 2015, z. 3, s. 90–103.
- *Le prince François II Rákóczi et la paix d'Utrecht*, [w:] *El tractats d'Utrecht: Clarors i foscors de la pau la resistència dels Catalans*, C. Mollfulleda, N. Sallés, Barcelona 2015, s. 81–89.
- *Les hussards hongrois au service de la France à l'époque des Lumières*, [w:] *Combattre et gouverner: Dynamiques de l'histoire militaire de l'époque moderne (XVIIe–XVIIIe siècles)*, B. Fonck, N. Genet-Rouffiac, Rennes 2015, s. 209–222.
- *Les hussards hongrois vus par un Français. Témoignage d'un manuscrit du XVIIIe siècle*, *Carnet de la Sabretache* 2015, nr 204, s. 32–36.
- *L'influence de la diplomatie française dans une région périphérique en Europe: Le cas de la correspondance diplomatique de Louis XIV durant la guerre d'indépendance hongroise*, [w:] *Gouverner par les lettres, de l'Antiquité à l'époque moderne*, red. A. Bérenger, O. Dard, Metz 2015, s. 73–94.

- *Maurice-Auguste de Benyovszky et ses Mémoires et voyages*, [w:] *Les mémorialistes d'ancien régime à la découverte de l'étranger (XVIe–XIXe siècles)*, red. J. Garapon, Nantes 2015, s. 123–135.
- *Officiers français au service de l'armée du prince François II Rákóczi*, [w:] *W służbie obcych monarchów i państw*, red. T. Ciesielski, Warszawa 2015, s. 73–93.
- *Réflexions sur la politique et la diplomatie d'un prince éclairé avant les Lumières: Le Testament politique de Charles V, duc de Lorraine*, *Revue d'Histoire Diplomatique*, 2015, nr 3, s. 225–243.
- *Szent Márton, a katona: Gondolatok a Szent Márton-kultusz Szombathe-ly fejlődésében betöltött kora újkori szerepéről*, *Vasi Szemle*, 59 (2015), nr 1, s. 9–18.
- *Un agent consulaire franco-hongrois, témoin des événements de la guerre d'indépendance grecque*, [w:] *ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1821 ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ: Filellinismos To endiaferon gia tin Ellada kai tous Ellines apo to 1821 os simera*, red. A. Mandylara, G. Nikolaou, L. Flitouri, N. Anastasopoulos, Athén 2015, s. 295–316.
- *Une source méconnue de l'histoire des Habsbourg: Le Testament politique de Charles V, duc de Lorraine*, [w:] *Innsbruck 1765. Prunkvolle Hochzeit, fröhliche Feste, tragischer Ausklang. Noces fastueuses, fêtes joyeuses, fin tragique. Magnificent wedding, joyous feasts, dramatic end. Jahrbuch der Österreichischen Gesellschaft zur Erforschung des 18. Jahrhunderts* 29 (2014), red. R. Zedinger, Bochum 2015, s. 71–84.
- *Villard de Honnecourt et l'église de Ják*, [w:] *Fehér Lovag: tanulmányok Csernus Sándor 65. születésnapjára*, red. G. László, S. János, Szeged 2015, s. 112–116.

Piotr Ugniewski

- *Francuzi i Francuskość w Pamiętnikach Stanisława Augusta*, [w:] *Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, s. 191–213.

Asta Vaškeliene

- *Oginskiai XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lotyniškojoje progineje literatūroje: sveikinimas Tadu Pranciškui Oginskiui Arcus triumphalis (1740)*, [w:] *Kunigaikščiai Oginskiai Lietuvos istorijoje. Kultūrinės veiklos pėdsakais* — 2, red. R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius 2015, s. 288–301.

Katarzyna Wagner

- *The Battle of Narva 1700*, [w:] *Great Northern War Compendium*, t. 1, red. S.L. Kling, Missouri 2015, s. 111–118.

Anna Warda

- *Гавриил Державин и „Фелицейский цикл”*, Филология и культура. *Philology and Culture*, 2015, nr 1, s. 125–127.
- *О литературных взаимоотношениях Д.И. Хвостова и Г.Р. Державина*, *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Rossica. Zeszyt specjalny. Tradycja i inwencja w literaturach słowiańskich* 2015, s. 199–207.

Wichrowska Elżbieta

- *Helena z Przezdzieckich Radziwiłłowa, nie tylko twórczyni Arkadii*, [w:] *Nieborów i Arkadia 70 lat Muzeum — księga pamiątkowa*, red. A. Morańska, Nieborów 2015, s. 16–35.

Stanisław Witecki

- *One Decapitation, Three Meanings: Social Diversity in Understanding the Function of Punishment*, [w:] *The Letter of the Law: Contemporary Debates on Language, Dignity and the Punished Body*, red. R. Franks, J. Robertson, Oxford 2014, s. 65–83.
- *Gaining the Reputation of a Witch (an „Other”): Explanation of the Social Game*, [w:] *Experiencing Otherness. Multidisciplinary perspectives*, red. H. Bashir, S. Roy, Oxford 2014, s. 45–58.
- *Definicje w praktyce przekładu międzykulturowego. Studium przypadku i propozycja metodologiczna*, *Inter Artes*, 1 (2014), s. 87–100.

Barbara Wolska

- *Utwory erotyczne i obsceniczne Adama Naruszewicza — inspiracje, metaforyka, słownictwo*, *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteraria Rossica*, zeszyt specjalny: *Tradycja i inwencja w literaturach słowiańskich*, red. A. Warda, Łódź 2015, s. 117–135.
- *Przyjacielska intencja i pochlebca skaza: „Do Ignacego Witostawskiego, obożnego polnego koronnego. O złym używaniu poetyki”*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, red. B. Wolska, T. Kostkiewiczowa, B. Mazurkova, Warszawa 2015, s. 405–444.
- *Rec. z: G. Zajac, Czuty weredyk. Twórczość poetycka Juliana Ursyna Niemcewicza*, Kraków 2015, Wyd. UJ: *Julian Ursyn Niemcewicz — poeta*, „Napis. Pismo poświęcone literaturze okolicznościowej i użyt-

kowej”, seria XXI: *Sztuka tracenia, sztuka rezygnacji, Samoograniczenie i autocenzura*, Warszawa 2015, s. 381–388.

Monika Wyszomirska

- *Codziennosc dygnitarza w czasach saskich. Przypadek Jana Małachowskiego podkanclerzego i kanclerza wielkiego koronnego 1735–1762*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty... Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 132–170.
- [wspólnie z J. Dygdałą], *Antoni Sebastian Dembowski i Jan Beniamin Steinhauser – różne wersje traktatu Mémoires sur le gouvernement de la Pologne z czasów saskich*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 163–194.

Paweł Zając

- *Le impressioni sulla Polonia nella corrispondenza del nunzio apostolico Giovanni Andrea Archetti (1775–1784)*, *Archivum Historiae Pontificiae*, 49 (2011) [druk 2015], s. 91–121.

Izabela Zatorska

- *Gdzie mistrzów dwóch...*, [w:] *Mistrzowie i uczniowie. Przekaz i dialog kulturowy w dawnych literaturach romańskich*, red. A. Loba, J. Dimke-Kamola, Poznań 2015, s. 357–367.
- *Utopiser en catastrophe. Utopie et colonisation (XVIe–XVIIIe siècles)*, [w:] *Utopie et catastrophe. Revers et renaissances de l’utopie (XVIe–XXIe siècles)*, red. R. Guidée, J.-P. Engelibert, Rennes 2015, p. 43–52.
- *„Voyage en Silésie” de Bernardin de Saint-Pierre ou les enjeux d’un conte philosophique*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 125–136.

Ewa Zielaskowska

- *Poznawcze i wydawnicze efekty prac Koła Oświeconych Uniwersytetu Śląskiego*, [rec. z: *Codziennosc i niecodziennosc oświeconych*. Tom 1: *Przyjemność, pasje i upodobania*, Tom 2: *W rezydencji, w podróży i na scenie publicznej*, red. B. Mazurkowej z udziałem M. Marcinkowskiej i S.P. Dąbrowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013; *Wiek XVIII (nie tylko) w szkole. Literatura – historia – kultura – sztuka*, red. B. Mazurkowej z udziałem M. Marcinkowskiej, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 3073, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013], *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 328–333.

- *Refleksje o zdrowiu i chorobie: Do Jana Du-Ponta, medycyny doktora*, [w:] *Czytanie Naruszewicza*, cz. 1, red. B. Wolskiej, T. Kostkiewiczowej, B. Mazurkowej, Warszawa 2015, s. 215–239.

Zofia Zielińska

- *Królewska familia — księżęta Czartoryscy*, [w:] *Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, s. 112–139.
- *Stanisław August — autor i bohater „Pamiętników” w okresie panowania (1764–1795)*, [w:] *Pamiętniki Stanisława Augusta i ich bohaterowie*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, Warszawa 2015, s. 52–87.
- *Śliwicki Piotr Hiacynt*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 50, Warszawa–Kraków 2014–2015, s. 586–591.

Michał Zwierzykowski

- *Geneza i funkcjonowanie chorągwi policyjnej województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1734–1767*, [w:] *W podróży przez wiek osiemnasty. Studia i szkice z epoki nowożytnej*, red. A. Perłakowski, M. Wyszomirska, M. Zwierzykowski, Kraków 2015, s. 117–135.
- *„Stanisław August i jego Rzeczpospolita. Dramat państwa, odrodzenie narodu”. Ważny wielogłos w dyskusji nad oceną i znaczeniem panowania ostatniego władcy Rzeczypospolitej*, *Wiek Oświecenia*, 31 (2015), s. 302–309.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Alina Aleksandrowicz

- *Twórczość Marii z ks. Czartoryskich Wirtemberskiej. Literatura i obyczaj — monografia już ukończona.*
- *Ogrody Sybillińskie — monografia.*

Jakub Bajer

- *La France face à l'élection et à la reconnaissance du roi Stanislas-Auguste (1763–1766) — praca doktorska obroniona w 2015 r.; współpromotorzy: Maciej Serwański i Chantal Grell.*
- *Francja wobec kryzysu dysydenckiego w dawnej Rzeczypospolitej (1766–1768)*, podoktorski projekt badawczy realizowany w ramach stypendium Funduszu im. Jana i Suzanne Brzękowskich z Towarzystwa Historyczno-Literackiego/Biblioteki Polskiej w Paryżu.

- Prace nad transliteracją, tłumaczeniem i naukowym opracowaniem francuskojęzycznych listów Stanisława Kostki Potockiego do żony Aleksandry z lat 1791–1808, w ramach projektu badawczego Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie.

Ewa Barylewska-Szymańska

- *Dobytek wdowy po „żeglarzu” Salomonie Petersenie na tle wyposażenia domów gdańskich drugiej połowy XVIII wieku*, [w:] *W epoce żaglowców. Morze od antyku do XVIII wieku*, red. B. Możejko (w przygotowaniu do druku).
- [wspólnie z W. Szymańskim] *Inwestycje w nieruchomości mistrzów i czeladników murarskich oraz ciesielskich w 1807/1808 i 1854 roku. Rekonesans badawczy*, [w:] *Studia i materiały do dziejów domu gdańskiego*, cz. 3, red. E. Kizik (w przygotowaniu do druku).
- [wspólnie z E. Kizikiem] *Opisanie Pałacu J[ąśnie] O[świeconego] K[sięcia] Michała Radziwiłła, Wojewody Wileńskiego w Gdańsku będącego w dniu 24 Juny 1803-go roku uczynione* (komentarz i edycja tekstu źródłowego), [w:] *Studia i materiały do dziejów domu gdańskiego*, cz. 3, red. E. Kizik (w przygotowaniu do druku).
- *Kamienice gdańskie w relacji z 1808 roku* (komentarz i edycja fragmentów tekstu *Danzig, eine Skizze in Briefen. Geschrieben vor, während und nach der Belagerung*), [w:] *Studia i materiały do dziejów domu gdańskiego*, cz. 3, red. E. Kizik (w przygotowaniu do druku).

Marek Bratuń

- Związki polsko-szwajcarskie w osiemnastym wieku.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- Katolicyzm a oświecenie.
- Sir Charles Hanbury Williams (1708–1759).

Tomasz Chachulski

- Monografia Franciszka Karpińskiego.
- Prace edytorskie związane z wydaniem utworów poetyckich (cz. II), utworów prozą, Psalterza i przekładów Franciszka Karpińskiego oraz poematów F.D. Książnina (wraz z R. Dąbrowskim).
- Świadomość filologiczna w polskim oświeceniu, problemy edytorstwa literatury XVIII i pocz. XIX w.

Katarzyna Chlewicka

- Prace nad monografią czasopisma „Thornische Nachrichten von gelehrten Sachen” (1762–1766).

Maria Czeppe

- Praca nad redakcją haseł z XVIII w. i początku XIX w. dla Polskiego Słownika Biograficznego.

Roman Dąbrowski

- Przemiany pojęć genologicznych w oświeceniowej refleksji estetycznoliterackiej.
- Przygotowanie publikacji w serii BN: „Polski poemat heroikomiczny. Antologia”.

Szymon Dąbrowski

- Działalność publiczna i życie prywatne Elżbiety z Branickich Sapieżyny.
- Poezja polityczna drugiej połowy XVIII w.

Dorota Dukwicz

- Konfederacja barska.
- I rozbiór Polski.

Jerzy Dygdała

- *Wokół elekcji i koronacji Augusta III 1733–1734. Studia historyczne* [wstępne przygotowanie edycji zbioru mniejszych prac, kontynuacja uzupełniających kwerend źródłowych].
- *U boku króla Stanisława Leszczyńskiego 1706–1709. Listy sekretarzy królewskich Samuela Kazimierza Szwykowskiego i Jozafata Michała Karpią* [edycja źródłowa oraz artykuł *Stanisław Leszczyński w Saksonii 1706–1707*].
- *Lustracja powiatu kaliskiego i pyzdrowskiego 1789* [tekst zgłoszony do wydawnictwa].

Witold Filipczak

- Ziemskie urzędy sądowe w życiu politycznym województwa sandomierskiego w latach 1777–1783.
- Samorząd szlachecki województwa kijowskiego w połowie lat osiemdziesiątych XVIII wieku (1783–1785).
- Polityczna rola Elżbiety z Branickich Sapieżyny w latach 1783–1784.

- Relacje między liderami stronnictwa regalistycznego na terenie Ukrainy w latach 1783–1784.

Maciej Forycki

- Świat słowiański w pismach Encyklopedystów.
- *Peregrinationes Sarmatarum*.
- Sarmacja Europejczyków — Europa Sarmatów. Badania nad wzajemnym postrzeganiem w XVIII stuleciu.
- *Rencontres franco-polonaises des dix-huitièmistes* (RFPDH).

Karin Friedrich

- Koncepcja obywatelstwa a rządu prawa w oświeceniu.

Grzegorz Glabisz

- Sejmiki Wielkopolski właściwej 1764–1793 — badania na potrzeby pracy doktorskiej pod kierunkiem Michała Zwierzykowskiego.
- Konfederacja partykularna województw poznańskiego i kaliskiego przy majestacie Stanisława Leszczyńskiego w latach 1733–1735 [tekst przyjęty do druku w KLIIO].
- Pacyfikacja województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1734–1736 [tekst na etapie recenzji].
- Zarys metod i celów komunikacji sejmikowej w czasach Augusta III [w przygotowaniu do druku].
- Wielkopolscy kawalerowie Orderu Orła Białego w czasach saskich [w przygotowaniu do druku].
- Sejm 1717 r. w historiografii.
- Przebieg i skutki reformy życia sejmikowego w Wielkopolsce właściwej w latach 1768–1776.
- Funkcjonowanie sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w bezkrólewiu 1764 r.
- Edycja korespondencji Jana Andrzeja Pałędzkiego chorążycy bydgoskiego, marszałka konfederacji województw poznańskiego i kaliskiego oraz Piotra Sokolnickiego do Tarłów — źródła do dziejów wojny o sukcesję polską 1733–1735 [wspólnie z Michałem Zwierzykowskim].

Jacek Głazewski

- Pamiętnikarstwo XVIII w.
- Dzieje wolnomularstwa.

- Oświecenie amerykańskie.
- Oświecenie w Rosji.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- J.J. Rousseau, *Considérations sur le gouvernement de Pologne* edycja krytyczna [we współpracy z D. Triaire].

Lucyna Harc

- Historiografia śląska w okresie oświecenia.

Paweł Ignaczak

- Daniel Henry Nether – życie i twórczość ucznia Norblina.
- Grafika Jana Piotra Norblina (przygotowanie do druku).
- Grafika Michała Płońskiego.
- Grafika w Rzeczypospolitej XVIII w.

Marcin Jakubczyk

- *Leksykografia polsko-francuska XVIII wieku w perspektywie metaleksykograficznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2016 – przygotowanie i złożenie do druku w pierwszej połowie 2016 r.

Stanisław Janeczek

- Problematyka wychowania i dydaktyki w szkolnictwie Komisji Edukacji Narodowej (filozofia, przyrodznawstwo, nauka moralna, religia) na tle europejskim.

Barbara Judkowiak

- Kultura literacka wczesnego oświecenia w tzw. czasach saskich – próba syntezy i perspektywy badawcze.
- Polska dramaturgia jezuicka w kolegium poznańskim XVIII w.
- Teatr w ramie dworskich uroczystości magnackich w Polsce XVIII w. (wzory francuskie).

Paweł Kaczyński

- Epoka oświecenia w literaturze XX i XXI w.
- Polskie podróżopisarstwo oświeceniowe.
- Przygotowanie edycji listów i pamiętników T.K. Węgieńskiego.
- Różne twarze Staruszkiewicza. Przyczynek do dziejów nazwisk znaczących w literaturze polskiego oświecenia.
- Wenecja oświeconych.

- Życie seksualne jako obiekt krytyki i źródło inwektyw w piśmiennictwie polskiego oświecenia.

Irena Kadulka

- Teatr widowisk ogniowych.

Wojciech Kaliszewski

- Przygotowanie hasła biograficznego Józefa Szymanowskiego do PSB (ukończone).
- Monografia twórczości Stanisława Trembeckiego.
- Przygotowanie edycji utworów poetyckich Józefa Szymanowskiego.
- Przygotowanie edycji bajek Stanisława Trembeckiego (wspólnie z Jerzym Snopkiem).

Agnieszka Kobrzycka

- Motyw uczonej głupoty w literaturze polskiego oświecenia.
- Szaleństwo w literaturze polskiego oświecenia.

Urszula Kosińska

- Elekcja Augusta II 1697 (przygotowanie edycji diariusza z kręgu J.H. Flemminga o elekcji Augusta II).
- Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania (1730–1733), traktat Löwenwolde’a 1732 r. — prace kontynuowane.

Jolanta Kowal

- Późne oświecenie na Litwie (ze szczególnym uwzględnieniem Parnasu wileńskiego).
- Prace nad rozprawą habilitacyjną *Literackie oblicze „Dziennika Wileńskiego” (1805–1806 i 1815–1830)*.
- Twórczość poetycka Antoniego Goreckiego.

Danuta Kowalewska

- Atrybuty kobiecości w oświeceniu.
- Kobiety łamiące prawo i normy społeczne w dawnej Europie.
- *Sanus per aquam?* Wyjazdy do wód w literaturze oświecenia.

Jacek Kowalkowski

- prace nad edycją: *Testamenty szlachty Prus Królewskich z XVIII wieku*,

oprac. i wyd. wspólnie z Wiesławem Nowosadem, w serii: *Szlachta i ziemiaństwo na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej*.

Kucharski Adam

- Podróżnictwo staropolskie XVIII w.
- Gazety rękopiśmienne z drugiej połowy XVIII w.
- Epistolografia staropolska z XVIII w.

Liliana Lewandowska

- Spory pietystyczne w Gdańsku na przełomie XVII i XVIII w.

Małgorzata Lisicka

- Teatralia S.K. Potockiego.
- Wiersze S.K. Potockiego — edycja.

Agnieszka Łowczanin

- Angielskie powieści gotyckie XVIII w.
- Początki polskiej powieści grozy.
- Wpływ angielskich powieści gotyckich na twórczość Anny Mostowskiej z Radziwiłłów.

Justyna Łukaszewicz

- Polsko-włoskie pogranicze kulturowe w trzydziestoleciu stanisławowskim.

Krystyna Maksimowicz

- Poezja okolicznościowo-polityczna 2. połowy XVIII w. (ze szczególnym uwzględnieniem poezji powstania kościuszkowskiego).

Kazimierz Maliszewski

- Dzieje i kształt polskiego katolicyzmu w dobie oświecenia.

Bernadetta Manyś

- Dwa XVIII-wieczne diariusze wileńskiego kościoła p.w. św. Janów — edycja źródłowa i opracowanie.
- Korespondencja Anny z Mycielskich Radziwiłłowej z lat 1754–1762.
- Świat wileńskich rzemieślników w czasach Augusta III.
- Wilno w świetle litewskiej prasy informacyjnej z lat 1760–1763.

Małgorzata Marcinkowska

- Model małżeństwa i rodziny w modlitewnikach z XVIII w.
- Parodie modlitwy w drukach oświeceniowych.
- Polska modlitwa oświeceniowa. Literatura i praktyka religijna.

Paweł Matyszewski

- Monteskiusz w polskiej publicystyce politycznej doby oświecenia.

Bożena Mazurkowa

- Epickie inspiracje w liryce rokokowej.
- Oświeceniowe relacje kobiet z podróży zagranicznych.
- Twórczość Franciszka Dionizego Książczaka.
- Wybrane aspekty poezji Stanisława Trembeckiego i Franciszka Karpińskiego.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- Rzeźba w Polsce XVIII i początków XIX w. w relacjach z rzeźbą europejską.
- Rzeźba włoska drugiej połowy XVIII i pierwszej XIX w. (książka, artykuły, referaty na konferencjach, biogramy rzeźbiarzy w słownikach artystów).

Aleksandra Norkowska

- Miasto i jego mieszkańcy w piśmiennictwie polskiego Wieku Świeł.
- Poezja okolicznościowa drugiej połowy XVIII w.
- Sensualizm w literaturze oświecenia.

Joanna Orzeł

- „Mit i mitologia w kulturze szlacheckiej Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku” – badania na potrzeby pracy doktorskiej pod kierunkiem Stanisława Roszaka, zakończone obroną dysertacji.

Magdalena Ożarska

- Angielska i polska intymistka kobieca XVIII–XIX w. oraz pisarstwo i recepcja twórczości kobiet europejskich XVIII–XIX w. w perspektywie komparatywnej.

Piotr Paluchowski

- Od medycyny do astrologii. Gdańskie kalendarze drukowane z XVIII w.
- Wydawnictwo „Das Jetzt-lebende Dantzig” jako źródło wiedzy o władzach gdańskich.

Maciej Parkitny

- Edycja powieści Ignacego Krasickiego.
- Polskie oświecenie wobec nowoczesności.
- Reguły interdyscyplinarnej komplementarności w badaniach nad polskim oświeceniem.
- Świadomość religijna Ignacego Krasickiego w kręgu fideizmu i oświeceniowego sceptycyzmu.

Magdalena Patro-Kucab

- Epistolografia Alojzego Felińskiego.
- Literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Polsko- i niemieckojęzyczna poezja okresu insurekcji 1830 r.
- Późna twórczość poetycka Kazimierza Brodzińskiego.
- Twórczość panegiryczna i pochwalna (poezja Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Franciszka Dionizego Kniaźnina).

Jarosław Pietrzak

- Opracowanie tematu organizacji i funkcjonowania dworów Marii Kazimiery d’Arquien Sobieskiej w Polsce, we Włoszech i we Francji w latach 1658–1716 w postaci monografii i artykułów monograficznych.

Wojciech Piotrowski

- Geografia życia literackiego na dawnych ziemiach wschodniej Rzeczypospolitej w latach 1700–1900. Monografia.
- Słownik elit dawnych ziem wschodniej Rzeczypospolitej (1700–1900). Edycja druga poszerzona i poprawiona, t. 1–5.

Jolanta Polanowska

- Biogramy artystów ok. 1770–1830.
- Założenia rezydencjonalne ok. 1750–1830.

Bożena Popiołek

- Codzienna przemoc w epoce saskiej w świetle ksiąg sądowych.

- Korespondencja kobieca epoki późnego baroku.
- „Sługa i więzień pański” – mentalnościowe aspekty klientelizmu w czasach saskich.

Małgorzata Pawlata

- Obrona rozprawy doktorskiej: *Poezja pochwalna i laudacyjna na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”*. Edycja krytyczna ze wstępem, napisanej pod kierunkiem Barbary Wolskiej.
- Prace nad publikacją: *Politycy i intelektualiści oświecenia stanisławowskiego. Obraz elit w wierszach opublikowanych na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”*. Edycja krytyczna ze wstępem (dofinansowana z Dotacji dla młodych naukowców UŁ).
- Twórczość Antoniego Korwina Kossakowskiego.

Kazimierz Puchowski

- Edukacja elit w nowożytnej Europie.

Dariusz Rolnik

- Adam Chmara – ostatni wojewoda miński.
- Jeleńscy i województwo mińskie w czasach stanisławowskich.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich – zagadnienia teoretyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Marie-Christine Skuncke

- *Freedom of Print and Information in the Swedish Diet in the 1760s*: Article in forthcoming volume on the first Swedish Freedom of Print and Information Act in 1766, published by the Swedish and the Finnish Parliaments on the occasion of the 250th anniversary of the Act on 2 December 2016.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Dokumenty rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Edycja źródłowa.

- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.

Klaudia Socha

- Praca nad tematem *Architektura staropolskiej książki*.
- Praca nad tematem *Wzorniki drukarskie jako źródło badań nad typografią dawną*.
- Praca nad tematem *Zasób typograficzny drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego (na podstawie wzorników pism i wybranych druków)* (rozprawa habilitacyjna w druku).

Kamila Szymańska

- Drukarstwo w Szlichtyngowej w XVII i XVIII w.
- Duchowni luterańscy południowo-zachodniej Wielkopolski – życie i działalność piśmiennicza.
- Introligatorzy i księgarze w Lesznie w XVIII w.

Artur Timofiejew

- Prace nad edycją pism krytycznoliterackich Franciszka Morawskiego.

Ferenc Tóth

- Édition critique des Mémoires du baron de Tott (en allemand).
- Édition critique du Journal des campagnes de Charles V de Lorraine.

Piotr Ugniewski

- Propaganda Stanisława Augusta.

Asta Vaškeliienė

- Prace nad książką „Palemono miestui ir pasauliui: XVIII amžiaus Lietuvos lotyniškosios proginės literatūros žanriniai ypatumai”.

Agata Wdowik

- Aktualizacje literatury polskiego wieku świateł w kulturze XIX–XXI w.
- Emocjonalność polskiego Wieku Rozumu (w perspektywie antropologii emocji).

- Europejskie salony akwaticzne doby oświecenia. Polacy w Spa i Bath.
- Oświecenie. Historia edycji tekstów literackich jako historia literatury.

Agnieszka Whelan

- Przygotowanie monograficznego opracowania rozdziału na temat Izabeli Czartoryskiej i jej kręgu do książki *Catholic Women and the Enlightenment*, ed Ulrich Lehner, Routledge, wydanie planowane na 2017 r.
- Przygotowanie opracowania *Izabela Czartoryska: amour propre i dylematy sławy*, Pracownia Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich PAN, wydanie planowane na 2017 r.
- Przygotowanie do wydania monografii na temat ogrodów księżnej Izabeli Czartoryskiej, planowane na 2017 r.

Elżbieta Wichrowska

- Judyta z Levich Jakubowiczowi – monografia.
- Dziennik w Polsce (XVIII/XIX w.).
- Z problemów kultury intymnej w Polsce (XVIII–XIX w.).
- Edycja korespondencji czasów Sejmu Wielkiego (m.in. Onufrego Morskiego).
- Edycja dziennika – listu Antoniego Ostrowskiego dotycząca koronacji Mikołaja I.

Stanisław Witecki

- Obrona pracy magisterskiej pod tytułem: *Księgozbiory w kulturze książki plebanów diecezji płockiej w czasach biskupa Michała Jerzego Poniatowskiego*, napisanej pod opieką Andrzeja Chwalby.
- Badania finansowane w ramach programu „Diamentowy Grant” pod tytułem *„Od listu pasterskiego do plebańskiego kazania – działalność Kościoła katolickiego jako kanał międzystanowego przekazu kulturowego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w czasach stanisławowskich”*.
- Prace nad stroną internetową prezentującą bazę danych na temat księgozbiorów parafialnych w diecezjach: Płockiej, Wileńskiej, Chełmskiej Grekokatolickiej oraz Chełmskiej Rzymskokatolickiej. Strona działa w wersji demo (<http://ksiegozbioryparafialne.historia.uj.edu.pl/>).

Barbara Wolska

- Opracowanie edytorskie wierszy A.S. Naruszewicza do edycji tomu V *Poezji zebranych* autora.
- Edycja krytyczna wybranych utworów dramatycznych Wojciecha Bogusławskiego — projekt zbiorowy realizowany z Magistrantami Katedry Edytorstwa UŁ.
- Zakazane obszary literatury: poezja obsceniczna o tematyce erotycznej w polskim oświeceniu — inspiracje (Boccaccio, Ariosto, La Fontaine, staropolska poezja ziemiańska i dworska), metaforyka, słownictwo, zagadnienia autorstwa.

Paweł Zając

- Kontynuacja kwerend na potrzeby monografii nuncjatury Giovanniego Andrei Archettiego oraz przygotowania do edycji akt Kongregacji Doktryny Wiary w sprawie dzieła ks. Stanisława Konarskiego *O religii poczciwych ludzi*.

Izabella Zatorska

- „Podróże na Północ” (Europy) Bernardina de Saint-Pierre, tj. do Polski i krajów ościennych — Edycja krytyczna dla wyd. Garnier, część edycji „Œuvres complètes” tegoż autora, pod kier. J.-M. Rault.
- „Przepisywanie” Księgi Rodzaju w literaturze francuskiej XVIII w.

Ewa Zielaskowska

- Edycja krytyczna *O rymotwórstwie i rymotwórcach* Ignacego Krasickiego.
- Ignacy Krasicki — tłumacz.

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: *Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793*.
- Reprezentacja sejmowa województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.
- Wiadomości z Poznania i Wielkopolski w „Kurierze Polskim” z lat 1729–1760.
- Edycja korespondencji Jana Andrzeja Pałędzkiego chorążycy bydgoskiego, marszałka konfederacji województw poznańskiego i kaliskiego oraz Piotra Sokolnickiego do Tartów — źródła do dziejów wojny o sukcesję polską 1733–1735.

- Praca nad biogramami osiemnastowiecznych postaci dla Polskiego Słownika Biograficznego (Adam Śmigieński starosta gnieźnieński oraz Mikołaj Święcicki biskup poznański).

PROWADZONE PROJEKTY BADAWCZE DOTYCZĄCE XVIII WIEKU

Tomasz Chachulski

- „Biblioteka Pisarzy Staropolskich” i „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” – kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej, grant NPRH Nr 0050/NPRH2/H11/81/2012 – w jego ramach: K. Benisławska, *Pieśni sobie śpiewane*, edycja hipertekstowa; F.D. Książnin, *Poematy* (wraz z R. Dąbrowskim), tradycyjna edycja krytyczna.
- *Kultura pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości*, red. A. Nowicka-Jeżowa, grant NPRH, realizowany na Uniwersytecie Warszawskim, Wydział „Artes Liberales”, t. 12: *Wiek XVIII między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych* (red. T. Chachulski, B. Kuczera-Chachulska, przy współpracy J. Snopka).

Roman Dąbrowski

- Udział w projekcie: *Kultura I Rzeczypospolitej w Europie. Hermeneutyka wartości*, grant NPRH, kierownik: A. Nowicka-Jeżowa; przygotowanie opracowania: *Literatura polskiego oświecenia wobec deizmu*.

Szymon Dąbrowski

- Udział w zespołowym projekcie badawczym Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (grant zespołowy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr 0091/NPRH2/H11/81/2013): *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński*, realizowanego w latach 2013–2018 na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, pod kierunkiem B. Mazurek; wystąpienie na temat: *Moralista o honorze: „Przeciwko pojedynkom”* podczas seminarium warsztatowego *Nad tekstami Karpińskiego*, Sandomierz, 16–21 maja 2015 r.

Witold Filipczak

- Udział w projekcie NPRH 1aH 15004683 na temat: „Edycja źródło-

wa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695*, kierowanym przez Michała Zwierzykowskiego (realizowany na UAM w Poznaniu).

Maciej Forycki

- Udział w projekcie *Peregrinationes Sarmatarum* (w ramach grantu NPRH).
- Udział w projekcie *Spółeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku* (w ramach grantu NPRH).

Grzegorz Glabisz

- Udział w projekcie NPRH 1aH 15004683 na temat: „Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695*, kierowanym przez Michała Zwierzykowskiego (realizowany na UAM w Poznaniu).

Lucyna Harc

- Historia wspólnot lokalnych na terenie gmin Lubawka i Żukowice w okresie 1740–1914 — temat realizowany w ramach projektu badawczego finansowanego ze środków NPRH „Śląsk ojczysty. Dzieje wspólnot lokalnych w kontekście tożsamości regionalnej, państwowej i narodowej (XII–XXI w.). Cz. 1”.

Paweł Ignaczak

- Udział w projekcie: „Atanazy Raczyński (1788–1874). Zabezpieczenie, naukowe opracowanie i krytyczna edycja spuścizny wielkopolskiego arystokraty, dyplomaty, historyka i kolekcjonera sztuki” (projekt realizowany w ramach NPRH).

Urszula Kosińska

- Stypendium wydawnicze Fundacji Lanckorońskich na wydanie relacji z kręgu Jakuba Henryka Fleminga o wyborze Augusta II na tron polski.

Jolanta Kowal

- Udział w zespołowym projekcie badawczym MNiSW „Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński”, realizowanym w Uniwersytecie Śląskim w Kato-

wicach w latach 2013–2018; kierownik projektu Bożena Mazurkowska (nr 0091/NPRH2/H11/81/2013).

Katarzyna Kuras

- „Dwór królowej Marii Leszczyńskiej – ludzie, pieniądze i wpływ” (projekt badawczy NCN – Opus 7).

Liliana Lewandowska

- „Niemiecko-polski i polsko-niemiecki słownik historyczny (na podstawie źródeł średniowiecznych i wczesnonowożytnych z terenu Polski)”, NPRH Moduł 1.2, nr 11H 12 0495 81, grant realizowany w Towarzystwie Naukowym w Toruniu, 2013–2017, kierownik grantu: Krzysztof Kopiński.
- „Protokoły Sejmiku Generalnego Prus Królewskich (1536–1542) – opracowanie edytorskie i analiza treści”, NPRH Moduł 1.2, nr 11H 11 002180, grant realizowany w Towarzystwie Naukowym w Toruniu, 2013–2017, kierownik grantu: Janusz Tandecki.

Iwona Maciejewska

- „Edycja listów Magdaleny z Czapskich do Hieronima Floriana Radziwiłła”, grant z Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu Opus 4, realizacja w okresie: 27.06.2013–26.12.2016.

Krystyna Maksimowicz

- Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia, kierownik: prof. B. Mazurkowska, finansowanie w ramach NPRH w latach 2013–2018.

Bernadetta Manys

- Dwa XVIII-wieczne diariusze wileńskiego kościoła p.w. św. Janów – edycja źródłowa i opracowanie, NCN.

Małgorzata Marcinkowska

- Wykonawca w zespołowym projekcie badawczym MNiSW „Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński” realizowanym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2013–2018; kierownik projektu dr hab. Bożeny Mazurek. Nr grantu: 0091/NPRH2/H11/81/2013.

Bożena Mazurkowska

- Nr grantu: 0091/NPRH2/H11/81/2013. Kierownik: Bożena Mazurkowska

kowa. Zespół: 63 osoby. Temat „Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński”. Nazwa programu: NPRH. Czas realizacji: 2013–2018. Nazwa ośrodka: Uniwersytet Śląski w Katowicach.

- Wykonawca tematu: *Edycja „Erotyków” Franciszka Dionizego Książnika*. Kierownik: Tomasz Chachulski. Projekt nr 11H 12 0114 81. Temat: „*Biblioteka Pisarzy Staropolskich*”, „*Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia*” kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej. Czas realizacji: 2012–2017. Nazwa programu: NPRH. Nazwa ośrodka: Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie.

Aleksandra Norkowska

- Nr grantu: 0091/NPRH2/H11/81/2013, okres realizacji: 2013–2018. Kierownik: Bożena Mazurek, UŚ. Temat: *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński*.

Maciej Parkitny

- Kierownik zespołowego grantu NPRH „Wiek XVIII jako zmiana: oświecenie polskie w ujęciu paralaktycznym”, NPRH, nr 2aH 15 0080 83.
- Udział w grantie „Opracowanie i edycja *Dzieł zebranych Ignacego Krasickiego*”, NPRH, nr 0011/NPRH3/H11/82/2014, kierownik projektu: J.T. Pokrzywniak. Zakres prac: sporządzenie edycji powieści I. Krasickiego.
- Udział w grantie „Kultura pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, NPRH, nr 11H 12 0250 81, kierownik projektu: A. Nowicka Jeżowa. Zakres prac: współudział w przygotowaniu tomu *Wiek XVIII między tradycją a oświeceniową współczesnością. Katolicyzm, judaizm, wspólnoty karaïmska i muzułmańska*, pod kierunkiem T. Chachulskiego, B. Kuczery-Chachulskiej oraz J. Snopka.

Magdalena Patro-Kucab

- Współwykonawczyni grantu: *Czytanie poetów polskiego Oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński* (2012–2017). Decyzja Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego numer 0091/NPRH2/H11/81/2012, kierownik Bożena Mazurkowa.

Jarosław Pietrzak

- „Maria Klementyna Sobieska (1701–1735). Losy tytularnej królowej Anglii i Szkocji w świetle jej korespondencji z Royal Archives w Wind-

szorze" (miesięczne stypendium Fundacji Lanckorońskich z Brzezia na pobyt badawczy w Londynie — kwiecień 2016).

- „Organizacja i funkcjonowanie dworów Marii Kazimiery d'Arquien Sobieskiej w Polsce, we Włoszech i we Francji w latach 1658–1716" (grant NCN FUGA 4 umowa nr UMO-2015/16/S/HS3/00095).

Józef Tomasz Pokrzywniak

- W ramach grantu NPRH kieruję projektem Opracowanie krytyczne i edycja „Dzieł zebranych” Ignacego Krasickiego (kontynuacja „Dzieł zebranych” Krasickiego pod red. Zbigniewa Golińskiego z r. 1998). W r. 2016 wyjdzie drukiem tom zawierający Komédie Krasickiego. W projekcie uczestniczą także: Teresa Kostkiewiczowa, Magdalena Kinga Górská, Klara Leszczyńska-Skowron, Maciej Parkitny, Ewa Zielińska. Projekt potrwa do połowy 2018 r.

Bożena Popiołek

- Realizacja grantu finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki UMO nr 2012/07/B/HS3/01090, „Korespondencja Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej. Opracowanie edytorskie i analiza treści”.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Projekt „XVIII amžiaus studijos“ [Eighteenth-Century Studies]. Instytucja finansująca: Research Council of Lithuania (No LIP-052/2016).

Marta Szymańska-Lewoszewska

- Październik 2014 — wrzesień 2017 — realizacja stażu po uzyskaniu stopnia naukowego doktora FUGA 3 w Instytucie Filozofii UMK pod opieką Adama Grzelińskiego, ze środków przyznanych przez NCN na podstawie decyzji numer DEC-2014/12/S/HS1/00153. Problematyka projektu: rekonstrukcja myśli moralnej George’a Berkeleya (1685–1753) w perspektywie brytyjskiej myśli oświeceniowej.

Piotr Ugniewski

- Grant w ramach NPRH: Polska Stanisławowska w świetle raportów francuskich agentów dyplomatycznych. Edycja korespondencji z francuskiego ministerstwa spraw zagranicznych.

Agnieszka Whelan

- Grant 2015 American Fellowship of the American Association of

University Women nadany dla ukończenia książki: Izabela z Flemmingów Czartoryska, *Podróż po Anglii*.

Elżbieta Wichrowska

- Między powstaniem a emigracją, rysunkowy „pamiętnik” Piotra Michałowskiego z r. 1832 (grant NPRH) w perspektywie diarystyki i intymistyki przełomu XVIII i XIX w.
- Szkoła Rycerska w świetle zachowanych źródeł (wraz z dr Agatą Wdowik) – w projekcie uczestniczą studenci i doktoranci Wydziału Polonistyki UW.

Barbara Wolska

- Współudział w wykonaniu zbiorowego projektu badawczego „Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński” Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, którym kieruje dr hab. Bożena Mazurkowska z Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego na Wydziale Filologicznym UŚ w Katowicach. W roku 2015 był to udział i kierowanie (wspólnie z prof. dr hab. Teresą Kostkiewiczową) zespołem w realizacji części grantu: *Czytanie Naruszewicza*.
- Współudział w wykonaniu zbiorowego projektu badawczego „Biblioteka Pisarzy Staropolskich”, „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” – kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, którym kieruje dr hab. prof. nadzw. (Instytut Badań Literackich PAN oraz UKSW) Tomasz Chachulski.

Paweł Zając

- Prace nad drugim tomem korespondencji Giovanniego Andrei Archettiego w ramach serii *Acta Nuntiaturae Poloniae* [za okres VII–XII 1776]; instytucja finansująca: Polska Akademia Umiejętności w Krakowie (kontynuacja z poprzedniego roku).

Ewa Zielaskowska

- Kierownik projektu „Edycja krytyczna *O rymotwórstwie i rymotwórcach* Ignacego Krasickiego”. Finansowanie: NCN (DEC – 2011/03/D/HS2/06174).
- Udział w projekcie „Opracowanie krytyczne i edycja *Dzieł zebranych* Ignacego Krasickiego (4 tomy: zbiór wierszy, proza fabularna, kome-

die, Monitor)”. Kierownik grantu: Józef Tomasz Pokrzywniak, projekt badawczy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, NPRH.

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw poznańskiego i kaliskiego z okresu panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego oraz Jana III Sobieskiego, a także z terenu województwa bełskiego, za lata 1572–1772 (z wykorzystaniem materiału zebranego przez Wojciecha Hejnosza) — w zespole z Robertem Kołodziejem i Andrzejem Kamińskim. W ramach projektu NPRH 11H 11 000280, na lata 2012–2017 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Grzegorzem Glabiszem, Robertem Kołodziejem i Dariuszem Rolnikiem. W ramach projektu NPRH 1aH 15 0046 83 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

Aleksandra z Lubomirskich Potocka w kulturze i życiu politycznym w końcu XVIII i na początku XIX wieku (Edyta Bętkowska, promotor Elżbieta Wichrowska wraz z Jarosławem Czubatym).

Arcadia sacra. Pastorela w teatrze muzycznym XVIII w. (Anna Komen-dzińska, promotor Barbara Judkowiak, promotor pomocniczy Katarzyna Lisiecka).

August von Kotzebue w Polsce. Problemy recepcji (Nina Gruber, promotor Elżbieta Wichrowska).

Bohaterki kobiecych i męskich tekstów polskiego oświecenia (Weronika Pawlik-Kwaśniewska, promotor Danuta Kowalewska).

Dramat i teatr Franciszka Dionizego Kniaźnina (Magdalena Toczyńska, promotor Irena Kadulka).

Eksploatować czy chronić? Status przyrody za panowania Stanisława Augusta na przykładzie Puszczy Białowieskiej (Stanisław Zawadzki, promotor Piotr Ugniewski).

Elita polityczna województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732 (Ewa Tacka, promotor Michał Zwierzykowski).

- Epistemologia w ujęciu Jana Śniadeckiego i Dougalda Stewarta* (Luiza Bassek-Neels, promotor Stanisław Janeczek).
- Epitalamia okresu Oświecenia. Edycja krytyczna ze wstępem* (Adam Dobrowolski, promotor Krystyna Maksimowicz).
- Feliks Oraczewski jako mówca, pisarz i działacz społeczny* (Elżbieta Zięborak, promotor Roman Dąbrowski).
- Filozofia w Akademii Połockiej* (Andrzej Rylka, promotor Stanisław Janeczek).
- Formy ekspresji podmiotowości nowoczesnej. Polska tożsamość indywidualna w poezji polskiej końca XVIII i początku XIX wieku* (Patrycja Bąkowska, promotor Barbara Judkowiak, promotor pomocniczy Maciej Parkitny).
- Gdańska XVIII-wieczna książka przyrodnicza: druki ilustrowane z oficyny Tomasza Jana Schreibera* (Jakub Jakubowski, promotor Anna Żbikowska-Migoń; praca zakończona, przed recenzjami i obroną).
- Ideowy obraz Rosji w pismach Joseph'a de Maistre* (Łukasz Maślanka, promotor Paweł Matyaszewski).
- Jan Komarzewski. Biografia* (Michał Bąk, promotor Piotr Ugniewski).
- Jan Tarło, wojewoda sandomierski. Życie i działalność polityczna* (Magdalena Kolarska, promotor Bożena Popiołek).
- Karnawalizacja świata w literaturze polskiego oświecenia* (Kamila Żukowska, promotor Agnieszka Kobrzycka).
- Kobieta w dramacie polskiego i angielskiego oświecenia — w ujęciu genderowym* (Tomasz Sajnog, promotor Paweł Kaczyński).
- „Kraina marzeń Giacomo Casanovy” (o powieści utopijnej „Icosameron”)* (Stanisław Świtlik, promotor Izabela Zatorska).
- Książę Konstanty Czartoryski — próba monografii* (Marcin Dąbrowski, promotor Elżbieta Wichrowska).
- Les représentations de la Pologne en France à l'époque moderne (1573–1791)* (Teresa Malinowski, promotorzy Maciej Forycki, Monique Cottret z Université de Paris Ouest).
- Ludwika Śniadecka i Zofia Klimañska. Monografia* (Maja Garlińska, promotor Elżbieta Wichrowska).
- Modlitwy rodzinne i przygodne z drugiej połowy XVIII i początków XIX stulecia* (Małgorzata Marcinkowska, promotor Bożena Mazurkova).
- Motywy ruskowskie w twórczości Tomasza Kajetana Węgierskiego* (Katarzyna Grzymała, promotor Tomasz Chachulski).
- Mysł genologiczna w tekstach krytycznoliterackich wybranych czasopism warszawskich i wileńskich doby postanistawowskiej* (Monika Kmak, promotor Roman Dąbrowski).

- Myśl polityczna Kelmena Mikesa w świetle „Listów z Turcji”* (Adam Szabelski, promotorzy Maciej Forycki i Ferencem Tóthem z Węgierskiej Akademii Nauk).
- „Na koniec jakaś pamięć tam zostawa, gdzie nas nie będzie”... Cztery początkowe księgi liryków z „Poezji Franciszka Dionizego Kniaźnina ręką własną pisanych”*. Edycja krytyczna ze wstępem (Beata Prokopczyk, promotor Barbara Wolska).
- Oświeceniowa poezja funeralna*. Edycja krytyczna ze wstępem (Katarzyna Zmuda-Trzebiatowska, promotor Krystyna Maksimowicz).
- Panie modne w życiu i literaturze epoki stanisławowskiej* (Agnieszka Warcholak, promotor Krystyna Maksimowicz).
- Panięskie ochędóstwo*. *Kwestie posagowe i wienne w małżeństwach szlachty województwa krakowskiego w czasach saskich* (Anna Penkała, promotor Bożena Popiołek).
- Pasyjne zbiory w polskich edycjach z XVIII wieku* (Anna Malińska, promotor Bożena Mazurkowa).
- Podmiotowość w oświeceniowym dzienniku podróży* (temat roboczy; Magdalena Partyka, promotor Tomasz Chachulski).
- Poezja imienninowa okresu Oświecenia* (Aleksandra Gierczak, promotor Krystyna Maksimowicz).
- Poezja pochwalna i laudacyjna na łamach „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”*. Edycja krytyczna ze wstępem (Małgorzata Pawlata, promotor Barbara Wolska — rozprawa obroniona).
- Portrety polskich dam z podróży do Italii w drugiej połowie XVIII i początkach XIX wieku* (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Proza diariuszowa Adama Naruszewicza* (Magdalena Bober-Jankowska, promotor Tomasz Chachulski).
- Proza Łucji z ksiąg Giedroyciów Rautenstrauchowej w świetle geopoetyki* (Magdalena Abramczyk, promotor Tomasz Chachulski).
- Prywatne i publiczne odstępny życia Elżbiety z Branickich Sapieżyny w piśmiennictwie XVIII wieku* (Szymon Piotr Dąbrowski, promotor Bożena Mazurkowa).
- Rada Nieustająca 1775–1780*. *Studium z dziejów instytucji* (Łukasz Galas, promotor Zofia Zielińska)
- Relacje rodzinne w szlachty ziemi krakowskiej w świetle testamentów czasów saskich* (Justyna Wiczorek, promotor Bożena Popiołek).
- Rola mebla w artystycznym wyposażeniu wnętrz w XVIII wieku* (Monika Chowaniak, promotor Katarzyna Mikocka-Rachubowa).

- Rzeźba nagrobna na cmentarzach okręgu wileńskiego około 1800–1918 (Zyta Kołoszewska, promotor Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Saksonia w okresie wojny o sukcesję bawarską (Jacek Kordel, promotor Zofia Zielińska).
- Samorząd województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1733–1763 (Tomasz Kościański, promotor Michał Zwierzykowski).
- Sejmiki województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793 (Grzegorz Glabisz, promotor Michał Zwierzykowski).
- „Sen” i „marzenie” w sferze konwencji gatunkowych poezji polskiej przelomu XVIII i XIX wieku (Ewelina Krzykała, promotor Artur Timofiejew).
- Sentymentalizm w poezji polskiej późnego oświecenia (1795–ok. 1822) (Anna Jończyk, promotor Roman Dąbrowski).
- Stronnictwo saskie na Litwie w pierwszym okresie panowania Augusta II (Tomasz Grala, promotor: Maciej Forycki).
- Tempus edax rerum (Czas żartoczny wszystko pożera). Podróż po śladach w pismach Henryka Lubomirskiego (Dorota Chłanda, promotor Izabela Zatorska; obrona w co-tutelle z Lyon 2 w dniu 11 grudnia 2015).
- Utwory poetyckie S.K. Potockiego. Charakterystyka zbioru, problemy kano-
nu, edycja (Małgorzata Lisicka, promotor Zofia Rejman).
- Vittorio Alfieri w Polsce. Problemy recepcji (Olga Szadkowska, promotor Elżbieta Wichrowska).
- Warszawska publiczność teatru Wojciecha Bogusławskiego doby stanisławowskiej (Adam Bukowski, promotor Irena Kadulka).
- Warsztat rodziny Korneckich, snycerzy czynnych w Małopolsce w XVIII i pierwszej połowie XIX wieku (Paulina Kluz, promotor Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Życie codzienne w Pleszewie w drugiej połowie XVIII wieku (Artur Makowski, promotor Michał Zwierzykowski).
- Żywoć symboliczny Jana III Sobieskiego za panowania Stanisława Augusta (Konrad Pyzel, promotor Piotr Ugniewski).
- Motywy maskaradowe w polskiej komedii oświeceniowej. Ignacy Krasicki — Adam Kazimierz Czartoryski — Franciszek Zabłocki (Marta Kalarus, promotor Janusz Ryba).

KONFERENCJE 2015

Jubileusz Profesor Teresy Kostkiewiczowej

W dniach 3–5 lutego 2016 r. odbyły się obchody jubileuszu Pani Profesor Teresy Kostkiewiczowej, wielkiej uczonej, założycielki oraz wieloletniej Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Trzydniowe obchody rozpoczęły się uroczystością na cześć Jubilatki w Teatrze Królewskim w Łazienkach Królewskich w Warszawie, podczas której laudację na cześć Badaczki wygłosił prof. Józef Tomasz Pokrzywniak, a dyrektor generalna Kancelarii Prezydenta, Grażyna Ignaczak-Bandych, odczytała list z życzeniami od Prezydenta Rzeczypospolitej. Wydarzenie zamknął koncert zespołu Ensemble Hyacinthus grającego muzykę dawną na historycznych instrumentach.

4 i 5 lutego miała miejsce konferencja z cyklu „Z warsztatów badaczy oświecenia”, którego Pani Profesor Kostkiewiczowa jest pomysłodawczynią. W konferencji wzięli udział uczeni z ośrodków naukowych z całej Polski. Obrady rozpoczął prof. Marcin Cieński referatem *O warsztacie Teresy Kostkiewiczowej*. Referaty wygłosili także Wiesław Pusz, Barbara Judkowiak, ks. Stanisław Janeczek, Marek Dębowski, Aleksandra Norowska, Magdalena Partyka, Patrycja Bąkowska, Jolanta Czerzniewska, Piotr Paluchowski, Anna Gajdis, Danuta Hombek, Ewa Zielaskowska, Jacek Wójcicki, Zofia Zielińska, Izabela Wiercińska, ks. Paweł Zajac, Stanisław Świtlik, Berenika Palus, Maria Janoszka, Paweł Matyaszewski, Marek Bratuń, Agata Wdowik, Tomasz Pokrzywniak, Roman Dąbrowski, Bożena Mazurkowa, Krystyna Maksimowicz, Agnieszka Kobrzycka, Katarzyna Grzymała, Joanna Orzeł, Paweł Kaczyński, Katarzyna Węglicka oraz Martyna Deszczyńska. Różnorodność poruszanych zagadnień — literackich, artystycznych, historycznych i filozoficznych odpowiadała duchowi „Warsztatów...” i zamysłowi ich Twórczyni, które również i tym razem stały się okazją dla znawców i uczonych z różnych dziedzin do spotkania i podzielenia się swoimi odkryciami, zainteresowaniami i wynikami badań.

Jubileusz został zorganizowany we współpracy przez Instytut Badań Literackich PAN z Muzeum Łazienki Królewskie, Polskim Towarzystwem Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Towarzystwem Literackim im. Adama Mickiewicza oraz Wydziałem Nauk Humanistycznych UKSW.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

Uroczystości i spotkania naukowe w roku 2015 z okazji 200-lecia śmierci Jana Potockiego (1761–1815)

Rok 2015 został ogłoszony przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej rokiem Jana Potockiego. Pisarz znany szerokiej publiczności jako autor jednej z najwybitniejszych powieści osiemnastego wieku, *Rękopisu znalezionego w Saragossie*, został w dwóchsetlecie śmierci uhonorowany przez środowisko miłośników i badaczy kilkoma konferencjami oraz spotkaniami naukowymi, które poświęcono różnorodnym aspektom działalności intelektualnej tego wybitnego Europejczyka.

1. Bodaj pierwszym wydarzeniem tego rodzaju, o którym już wspomniano w poprzednim (nr 19) Biuletynie PTBnWO, był wieczór zorganizowany 19 marca w Stacji Naukowej PAN w Paryżu, w ramach dwudniowej konferencji pt. „Voyager en Europe médiane” z wykładem pt. „Les voyages dans le monde réel et imaginaire de Jan Potocki”, wygłoszonym przez Marka Dębowskiego. W tym miejscu można tylko dodać, że tekst wykładu ukazał się już drukiem w „Annales” nr 17 Stacji PAN w Paryżu.

2. Najważniejszym wydarzeniem roku Jana Potockiego były uroczystości, które odbyły się w dniach 25 i 26 czerwca 2015 r., w dawnej posiadłości rodu Potockich w Łańcucie (obecnie Muzeum-Zamek w Łańcucie). Patronat honorowy nad tym wydarzeniem objęli Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Bogdan Borusewicz oraz były prezydent Republiki Francuskiej Valéry Giscard d’Estaing. Organizatorami byli dyrektor Muzeum w Łańcucie Wit Wojtowicz oraz potomek w linii prostej Jana Potockiego, Marek Potocki. Na program uroczystości złożyły się: międzynarodowa konferencja dedykowana Janowi Potockiemu, współorganizowana przez uniwersytety w Lozannie i Montpellier, pierwsza monograficzna wystawa poświęcona Janowi Potockiemu złożona ze zbiorów państwowych i prywatnych z Polski, Francji i Ukrainy oraz wystawa ilustracji do *Rękopisu znalezionego w Saragossie* ze zbiorów Marka Potockiego. Dodatkowymi atrakcjami był występ zespołu muzycznego „Da Camera” oraz lot na uwięzi balonu Montgolfiera zrealizowany przez grupę rekonstrukcji historycznej z Rzeszowa.

Na program konferencji naukowej złożyły się referaty znawców twórczości Potockiego, Dominqu’a Triaire’a (Montpellier), François Rosseta (Lozanna) i Michela Delona (Paryż) oraz trojga ich uczniów. Wystąpiła także autorka nowego przekładu *Rękopisu znalezionego w Saragossie*, Anna Wasilewska. Wieczorem, przed uroczystą kolacją, odbyła się prezentacja pierwszej francuskiej realizacji telewizyjnej *Parad* Jana Potockiego z roku 1960, którą poprzedził wstępem Marek Dębowski, przypo-

minając, że Jan Potocki wystawił *Parady* w zamku w Łańcucie w lecie roku 1792.

3. W dniach od 2 do 5 grudnia 2015 r., na Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona najnowszym badaniom twórczości Jana Potockiego. Zorganizował ją Instytut Polskich Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Viadrina (reprezentowany przez prof. Dagmarę Jajeśniak-Quast i prof. Klause Webera), Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (reprezentowany przez prof. Marka Dębowskiego) oraz Uniwersytet Humboldtów w Berlinie (reprezentowany przez dr Lenę Seauve). Konferencja została sfinansowana w ramach działalności Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz nauki.

Trzydniowe obrady z udziałem referentów z Niemiec, Polski, Szwajcarii i Włoch, poświęcone zarówno aspektom naukowej działalności Potockiego, jak również jego twórczości literackiej (w tym *Rękopisowi znalezionemu w Saragossie* i utworom teatralnym) toczyły się w trzech językach: niemieckim, francuskim i polskim, które referenci mogli wybrać w zależności od swoich preferencji. Ilość zamówionych u specjalistów referatów była niewielka (13) natomiast duża część obrad zajęły wyczerpujące dyskusje.

Atrakcją konferencji była projekcja odnowionej w technice cyfrowej długiej wersji filmu W.J. Hassa z roku 1964, *Rękopis znaleziony w Saragossie*. Materiały z konferencji zostaną wydane drukiem w trzech językach.

[Marek Dębowski]

Spotkanie historyków Kościoła

W dniach 9–10 kwietnia 2015 r. w Turnie nad Pilicą odbyło się roczne spotkanie profesorów i wykładowców historii Kościoła, zorganizowane przez polskie grono historyków Kościoła pod kierunkiem ks. bpa prof. Jana Kopca. Spotkanie poświęcone było tematyce dyplomacji watykańskiej oraz soborów powszechnych drugiego tysiąclecia. Pośród szeregu referatów 3 dotyczyły w całości lub części zagadnień XVIII-wiecznych. Bp prof. Jan Kopiec omówił „Priorytety dyplomacji papieskiej w Polsce w wiekach XVI–XVIII”, dr hab. Paweł Zajac OMI wygłosił referat „Wokół planów nowego kształtu relacji Rzeczypospolitej ze Stolicą Apostolską na progu panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, 1764–1766”, a o. prof. Marek Ingot SJ omówił „Papieskie misje dyplomatyczne w Rosji pod koniec XVIII i na początku

XIX wieku". Referaty stały się punktem wyjścia do opracowania artykułów opublikowanych w periodyku „Kościół w Polsce. Dzieje i Kultura”, tom 15 (2016).

[Paweł Zając]

Konferencja *Staropolskie podróżowanie* i promocja książki w Gnieźnie

W dniu 20 kwietnia 2015 r. w Archiwum Archidiecezjalnym w Gnieźnie odbyła się promocja książki J. Lanhaus, *Opis podróży. Itinerarium (1768–1769)*, wstępem, objaśnieniami i dodatkami opatrzyli Bogdan Rok i Marian Chachaj, z rękopisu odczytali Bogdan Rok i Marian Chachaj przy współpracy z Maciejem Foryckim, Kraków–Wrocław 2014. Jednocześnie odbyła się konferencja naukowa „Staropolskie podróżowanie”, współorganizowana przez Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

[Bogdan Rok]

Seminarium warsztatowe *Nad tekstami Trembeckiego*

Trzecie już spotkanie wykonawców zespołowego projektu realizowanego w ramach NPRH: *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki — Naruszewicz — Trembecki — Karpiński*, na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach pod kierunkiem dr hab. Bożeny Mazurkowej poświęcone zostało twórczości Stanisława Trembeckiego. Seminarium warsztatowe odbyło się w dniach 18–22 maja 2015 r. w Sandomierzu. Na miejsce obrad wybrany został Hotel SARMATA wzniesiony na fundamentach budynków zażytkowego zespołu dworskiego Strużyńskich z 1861 r. Zaczisne położenie obiektu, a także stylizowane wnętrza, stosowne do naukowej refleksji nad różnymi aspektami kultury i dziejów Rzeczypospolitej drugiej połowy XVIII i początków XIX w., sprzyjały długim dyskusjom i owocnym obradom.

W pięciodniowym spotkaniu „Zespołu Trembeckiego”, kierowanego przez dr hab. prof. IBL PAN Jerzego Snopka i dr. Wojciecha Kaliszewskiego — wzięło udział ponad dwudziestu badaczy z kilkunastu krajowych ośrodków naukowych. Na potrzeby obrad wydana została okolicznościowa edycja omawianych utworów oświeceniowego poety, a debatę towarzyszyła reprodukcja portretu Stanisława Trembeckiego, pędzla Jana Chrzyciela Lampiego. Seminarium warsztatowe uczestnicy poświęcili pamięci Profesora Edmunda Rabowicza, wybitnego badacza twórczości królewskiego szambelana,

który uporządkował sporne kwestie dotyczące autorstwa wielu tekstów przypisywanych Trembeckiemu.

Niewątpliwym walorem warsztatowego spotkania wykonawców grantu było syntetyczne ujęcie prezentowanych omówień tekstów oraz jasność i precyzja wywodów. Wszystkie przedstawione interpretacje wychodziły od tego, co znane badaczom oświecenia (okoliczności powstania tekstu, dotychczasowa wiedza na temat utworu), do kwestii nieoczywistych, odkrytych po wnikliwych studiach nad tekstem. Referenci wielokrotnie odwoływali się do faktów z biografii pisarza, do różnych aspektów okoliczności, zwłaszcza politycznych, w jakich powstawały poszczególne wiersze królewskiego szambelana, a także wskazywali powiązania omawianych dzieł z tradycją literacką. Zwracali również uwagę na umiejętne operowanie przez poetę stylistyką reprezentującą różne rejestry języka. Niejednokrotnie odczytania prezentowane przez uczestników seminarium znacznie wzbogacane były dzięki wzmoczonej refleksji całego zespołu badaczy, ujawniającej się w toku inspirujących dyskusji, za sprawą pytań stawianych referentom oraz sygnalizowanych wątpliwości.

[Małgorzata Marcinkowska]

Promocja książki

Diariusz podróży rzymskiej Remigiego Zawadzkiego

W dniu 8 czerwca 2015 r. w Bibliotece Miejskiej w Wieluniu odbyła się promocja książki: R. Zawadzki, *Diariusz podróży rzymskiej. Diarium itineris Romam (1750)*, z rękopisu odczytał i opracował Marian Chachaj, wstęp Anzelm Szeinke OFM, Bogdan Rok, tłumaczenie Marian Chachaj i Marta Czapińska, Kraków–Wrocław 2014.

[Bogdan Rok]

Konferencja

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: wyzwania, osiągnięcia, utraty

W dniu 18 września 2015 r. w Instytucie Historii Litwy (Wilno) odbyła się XIV konferencja litewskich badaczy nad wiekiem osiemnastym na temat: *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: wyzwania, osiągnięcia, utraty*. Celem konferencji było retrospektywne rozpatrzenie historii Wielkiego Księstwa Litewskiego i uwydatnienie najważniejszych aspektów jego rozwoju skupiając się na wyzwaniami, które stanęły przed

państwem i jej społeczeństwem rozpoczynając od Wojny Północnej, a kończąc na włączeniu większej części terytorium Wielkiego Księstwa Litewskiego w skład Imperium Rosyjskiego, a Suwalszczyzny – w skład Królestwa Prus; osiągnięciach, które oznakowały zmiany zachodzące w dziedzinach kultury, nauki i oświaty, oraz stratach, związanych zarówno z następstwami demograficznymi wojen i epidemii, jak i wynikami ruchów konfederacyjnych, oraz utratami politycznymi, społecznymi i kulturowymi doznanyymi w czasie trzech rozbiorów. W pierwszej części konferencji referenci zwracali uwagę na wyzwania przed państwem i przemiany w życiu politycznym i społecznym w XVIII w. Wygłoszono następujące referaty: Andrej Macuk – „Szlachta nowogródzka w czasie wyborów króla w 1733 roku”, Valdas Rakutis – „Postawy ideologiczne elit Rzeczypospolitej Obojga Narodów”, Marcin Głuszak – „Rola rezolucji Rady Nieustającej w procesie unifikacji prawa Korony i Litwy”, Piotr Pilarczyk – „Modernizacja wymiaru sprawiedliwości. Działalność Sądu Komisji Skarbu Wielkiego Księstwa Litewskiego (1765–1791)”, Viktorija Vaitkevičiūtė – „Los ojczyzny w mowach sejmowych Maurycego Franciszka Karpia”, Domininkas Burba – „Wizyty osób królewskich w Wilnie w wieku XVIII – na początku wieku XIX: zagadnienia dotyczące organizowania uroczystości i programu”.

Z referatami dotyczącymi tematu osiągnięć i utrat w przestrzeni kulturowej wystąpili Asta Vaškeliene – „...*język nasz dobrze już wykształcony, na obcy króy przebijając*: tendencje językowe w poezji okolicznościowej Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII w.”, Dalius Viliūnas – „Filozofia preromantyzmu w Litwie w XVIII w. System ideowy Maurycego Franciszka Karpia (1749–1817)”, Richard Butterwick-Pawlikowski – „Wyzwania przed Rzeczpospolitą Obojga Narodów: uwagi Jean-Jacques Rousseau”, Vygandas Aleksandravičius – „«Uwagi» Jean-Jacques Rousseau: czy usłyszeliśmy?”, Rasa Butvilaitė – „Grodzieńska szkoła budownicza”, Girėnas Povilionis – „Fenomen kultury muzycznej Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII w.: późnobarokowa wileńska szkoła organmistrzostwa”, Arnaud Parent – „Od wydziału medycznego w Montpellier do Królewskiej Szkoły Lekarskiej w Grodnie: w jaki sposób dr Jean Emmanuel Gilibert wykorzystywał witalizm w leczeniu swoich pacjentów w Litwie”.

Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

IX Spotkanie Staszicowskie

18 września 2015 r. Muzeum Stanisława Staszica w Pile zorganizowało IX Spotkanie Staszicowskie. Wygłoszono dziewięć referatów i komunikatów, w tym m.in.: Marian Skrzypek — *Staszic jako świadek i komentator konfederacji barskiej i insurekcji kościuszkowskiej*; Zbigniew Wójcik — *Elementy geologii w „Rodzie ludzkim” Staszica*; Janusz Skoczylas — *Wpływ „Ziemiorództwa Karpatów” Staszica na podręczniki Jana Baptysty Mottego (1790–1856)*; Maciej Usurski — *Nieznane rękopiśmienne stasziciana z lat 1787–1808*; Józef Olejniczak — *Listy Staszica do Aleksandra Zamoyskiego*. Materiały pokonferencyjne ukażą się w 10. numerze „Zeszytów Staszicowskich” w połowie 2016 r.

[Józef Olejniczak]

Hommage à Jean Fabre (1904–1975)

Dnia 23 września 2015 r., Stacja Naukowa Polskiej Akademii Nauk w Paryżu zorganizowała konferencję poświęconą pamięci prof. Jean Fabre’a — wybitnego francuskiego literaturoznawcy, humanisty i przyjaciela Polski. Na spotkanie w czterdziestą rocznicę śmierci Profesora przybyło liczne grono gości, a wśród nich wybitni badacze wieku osiemnastego z Polski i Francji, przyjaciele z uniwersyteckiej ławy, rodzina, byli uczniowie oraz czytelnicy książek Profesora.

Obradom przewodniczył prof. Marek Tomaszewski z INALCO, wiceprezes Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu sprawującego pieczę nad Biblioteką Polską w Paryżu. Przewodniczący obradom zaznaczył na wstępie, że prof. Jean Fabre był nie tylko wielkim francuskim znawcą wieku oświecenia, ale też i wybitnym polonistą, który przeszło dziesięć lat spędził w przedwojennej Warszawie, wykładając, prowadząc badania naukowe i szeroko zakrojone kwerendy archiwalne.

Następnie głos przekazał prof. Michelowi Delonowi, który wspominał postać swego zmarłego Mistrza oraz jego liczne zasługi w dziele krzewienia nauki i wiedzy o epoce oświecenia w wymiarze europejskim. Zaznaczył też, że prowadzone przez prof. Jean Fabre’a badania wykroczyły poza ramy panujących w jego czasach nacjonalizmów, a on sam był inicjatorem wielu ważnych publikacji oraz wydarzeń rangi międzynarodowej, które budowały międzykulturowe mosty w Europie wychodzącej z traumy II wojny światowej.

Głos zabrali następnie: prof. Anna Grześkowiak-Krwawicz z Instytutu Badań Literackich PAN, prof. Izabella Zatorska, romanistka i znawczyni francuskiego oświecenia z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Chantall Grell z Université de Versailles oraz prof. Michel Figeac z Université de Bordeaux. Wspominali niezwykłą pasję prof. Fabre'a, jego ciepło i owe naukowe mosty, które przerzucał między europejskimi uczelniami ponad żelazną kurtyną. Wszyscy oni z jego dziełami mieli wielokrotnie styczność w swej akademickiej pracy i jednogłośnie doceniali jego humanistyczny i ponadnarodowy wymiar. Jednocześnie dawali kolejne dowody na to, że naukowe kontakty i kanały wymiany wiedzy, jakie udało się zbudować prof. Jean Fabre'owi, są nadal żywe i przynoszą kolejne, wymierne korzyści europejskim naukowcom w postaci m.in. konferencji, rozpraw doktorskich w trybie *co-tutelle*, licznych publikacji czy też wymiany międzynarodowej samych pracowników uczelni i instytutów naukowych.

Następnie głos przekazano publiczności, która licznie i chętnie dzieliła się swoimi wspomnieniami związanymi z prof. Jean Fabre'em. Pierwszy przemówił jeden z najwybitniejszych specjalistów w swej dyscyplinie naukowej, prof. Jean Erhard, który podkreślał naukową stanowczość zmarłego kolegi, a zarazem jego empatię, nieugiętość oraz koncyliacyjny charakter. Później głos zabrał jeszcze m.in. słynny znawca dziejów Polski prof. Daniel Beauvois, który przypomniał zebranym postać żony prof. Jean Fabre'a, Danielle, która zawsze wspierała go w naukowej pasji. Na końcu przemówił w imieniu rodziny syn prof. Fabre'a — Rémi, dzieląc się z zebranymi własnymi wspomnieniami i mniej znanymi faktami z życia rodzinnego i pozazawodowego ojca. Uroczyste spotkanie zakończył koncert Joanny Pietrzyk, która interpretowała utwory Michała Kazimierza Ogińskiego i Michała Kleofasa Ogińskiego.

[Maciej Forycki, Tomasz Wyśłobocki]

Rencontre franco-polonaise des dix-huitièmistes ***La République nobiliaire et la France au XVIIIe siècle***

W dniu 24 września 2015 r. w siedzibie Stacji Naukowej PAN w Paryżu rozpoczęła się dwudniowa konferencja naukowa w ramach pierwszego polsko-francuskiego spotkania badaczy XVIII wieku, nt. *La République nobiliaire et la France au XVIIIe siècle*. Konferencję zorganizowała Stacja Naukowa PAN w Paryżu we współpracy z Instytutem Historii UAM, Instytutem Historii PAN w Warszawie oraz Towarzystwem Hi-

storyczno-Literackim w Paryżu sprawującym pieczę nad Biblioteką Polską w Paryżu.

W imieniu Dyrektora Stacji Naukowej PAN w Paryżu obrady otworzył prof. Maciej Forycki, który przekazał prezydiowanie sesji plenarnej *Rencontre* prof. Annie Grześkowiak-Krwawicz z Instytutu Badań Literackich PAN, prezesowi Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Sesję rozpoczęto od uczczenia minutą ciszy zmarłego niedawno dra Andrzeja Nieuważnego, wybitnego specjalisty w zakresie epoki napoleońskiej oraz historii militarnej. Odczytano *In Memoriam*, które w imieniu zgromadzonych napisał prof. Stanisław Roszak z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przewodnicząca przekazała z kolei głos prof. Olivier Chaline'owi (Université Paris-Sorbonne), który wygłosił wykład inauguracyjny konferencji. Przedmiotem wystąpienia była specyfika szlachty środkowoeuropejskiej na przykładzie Królestwa Czech.

Po krótkiej przerwie zainaugurowano pierwszy panel dyskusyjny, któremu przewodniczył właśnie prof. Olivier Chaline. Głos zabrali kolejno: Mathieu de Vinha (Centre de Recherche Pałacu w Wersalu), Florent Quellier (CNRS), Dorota Dias-Lewandowska (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Kristina Petrauskė (Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie) oraz Anoushka Vasak (EHES), którzy przybliżyli zebranym tematy związane z życiem codziennym w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i Francji w XVIII w.

Kolejnemu panelowi dyskusyjnemu przewodniczył prof. Maciej Forycki, a udział w nim wzięli Catherine Volpilliac-Auger (ENS de Lyon), Paweł Matyaszewski (KUL), Agnieszka Samsel, Katarzyna Kuras (Uniwersytet Jagielloński), Marie-Françoise Saudraix-Vajda (Université Paris-Sorbonne) oraz Paulina Grobelna (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Prelegenci mówili na temat politycznych relacji polsko-francuskich w pierwszej połowie XVIII wieku, między innymi w kontekście pism Monteskiusza.

W czasie przerwy mgr Joanna Pietrzyk (Schola Cantorum, Paryż) dała kameralny koncert dla uczestników konferencji. Pianistka interpretowała utwory Michała Kazimierza Ogińskiego i Michała Kleofasa Ogińskiego. Trzeciej sesji — tym razem poświęconej osiemnastowiecznej europejskiej sztuce graficznej, malarskiej i heraldycznej, o której mówiono w wielu aspektach — przewodniczył prof. Paweł Matyaszewski. Wyniki swoich badań zaprezentowali kolejno: Michał Litwinowicz, Paweł Ignaczak (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Iwona M. Dacka-Górznińska (Uniwersytet Warszawski), Anna Tüskés (Węgierska Akademia

Nauk), Katarzyna Napierała. Z kolei młoda matematyczka Ada Pałka (Uniwersytet Jagielloński) omówiła wystawę na temat anamorfoz, którą zaprezentowała w budynku SN PAN w Paryżu.

Ostatnia sesja naukowa, która odbyła się tego dnia, a której przewodniczył prof. Daniel Tollet (Université Paris-Sorbonne), poświęcona była wspomnieniom z podróży, czasem wymuszonym historycznymi okolicznościami, stanowiącym dziś źródło wiedzy o krajach i społeczeństwach europejskich doby oświecenia. W panelu tym udział wzięli: Éric Suire (Université Bordeaux), Joanna Orzeł (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu), Jérémie Fischer, Agnieszka Jakuboszczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz Adam Danilczyk (Uniwersytet Warszawski). Po wystąpieniu dra Adama Danilczyka oddzielnie doceniono jego osobisty wkład, jako współorganizatora, w sukces polsko-francuskiego spotkania osiemnastowieczników.

Piątkowe obrady, odbywające się w murach Biblioteki Polskiej w Paryżu otworzył uroczystie prof. Marek Tomaszewski (INALCO), wiceprezes Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu sprawującego pieczę nad Biblioteką Polską. Wystąpienia rozpoczęły się sesją poświęconą osiemnastowiecznej poetyce klasycystycznej oraz francuskiej literaturze podróżniczej i geograficznej, mającej za przedmiot Polskę oraz Rosję. W obradach, którym przewodziła prof. Anna Loba (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), wzięli udział dr Michał Bajer (Uniwersytet Szczeciński), mgr Marcin Mikusek (Uniwersytet Wrocławski), prof. Alain Guyot (Université de Lorraine), mgr Łukasz Maślanka (KUL), Aleksandra Antoniewicz (Uniwersytet Warszawski) oraz mgr Dimitri Garnarczyk (Sorbonne Nouvelle).

Z kolei, uczestnicy konferencji udali się na wizytę gmachu Biblioteki Polskiej. Wizyta została uświetniona komentarzami historycznymi dra Pawła Ignaczyka, który omawiał dzieła sztuki i pamiątki polskich artystów i pisarzy. Drugi panel naukowy, prowadzony przez prof. Alaina Guyot, rozpoczął się rozważaniami poświęconymi figurze autora w pisarstwie osiemnastowiecznym. Ten temat podjęły prof. Véronique Le Ru (Université de Reims) oraz prof. Odile Richard-Pauchet (Université de Limoges). Prof. Maciej Forycki przedstawił swoje badania dotyczące *Encyklopedii* Diderota i d'Alemberta, natomiast prof. Monique Cottret (Université Paris Ouest) wygłosiła referat odnoszący się do politycznego oporu jansenistów przeciw reformom w czasie Rewolucji Francuskiej.

Trzecia sekcja, obradująca pod przewodnictwem prof. Monique Cottret, dotyczyła opisów Polski w dziełach historycznych, literackich

i filozoficznych od schyłku XVII aż po początek XIX stulecia. W tym temacie referaty przedstawili mgr Damien Mallet (Université Bordeaux), dr Marta Sukiennicka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz mgr Teresa Malinowski (Université Paris Ouest/Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Referaty dra Tomasza Wysłobockiego (Uniwersytet Wrocławski) oraz mgr Doroty Wiśniewskiej (Uniwersytet Wrocławski) dotyczyły roli kobiet w życiu salonowym *ancien régime'u* oraz w czasach Rewolucji francuskiej.

Ostatnie atelier poświęcone było postaci Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym zwłaszcza jego projektom małżeńskim, zamówieniom malarskim, reakcji obcych mocarstw na jego elekcję czy wreszcie losowi jego generałów. Głos zabrali profesor Stéphane Lojkin (Université d'Aix-Marseille), mgr Jakub Bajer (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), Rafał Waszczuk (Uniwersytet Warszawski) oraz mgr Michał Bąk (Uniwersytet Warszawski). Obradom przewodniczył prof. Piotr Ugniewski (Uniwersytet Warszawski), który zamknął obrady referatem poświęconym propagandzie króla Stanisława Augusta w osiemnastowiecznej prasie frankofońskiej. Konkluzje podsumowujące wygłosili Paweł Ignaczak i Maciej Forycki.

Kolejna, Ile Rencontre franco-polonaise des dix-huitièmistes odbędzie się w dniach 19–20 września 2016 roku w Poznaniu. Formuła spotkania otwarta jest dla wszystkich badaczy osiemnastego stulecia, którzy zainteresowani są wymianą intelektualną i współpracą badawczą w języku francuskim

[Maciej Forycki, Marta Sukiennicka, Tomasz Wysłobocki]

Seminarium z historii kultury i mentalności nowożytnej *Kobiece kręgi korespondencyjne w XVIII wieku*

Dnia 25 września 2015 r. w Krakowie, zorganizowane przez Instytut Historii Uniwersytetu Pedagogicznego, odbyło się seminarium poświęcone warsztatowym pracom nad kwestią korespondencji kobiecej w XVIII w., kręgami korespondencyjnymi, tematyką kobiecej korespondencji oraz problemami z edytorstwem kobiecej korespondencji i próbie odpowiedzi na pytanie, czy warta jest ona edycji. Seminarium otworzyło cykliczne spotkania poświęcone historii mentalności i kultury nowożytnej.

[Bożena Popiołek]

Konferencja
*Życie duchowe na ziemi wschowskiej i pograniczu
wielkopolsko-śląskim*

W dniach 22–23 października 2015 r. odbyła się we Wschowie i Lesznie konferencja naukowa zorganizowana przez Muzeum Okręgowe w Lesznie, Muzeum Ziemi Wschowskiej i Stowarzyszenie Czas A.R.T. Tematem obrad było *Życie duchowe na ziemi wschowskiej i pograniczu wielkopolsko-śląskim*. Stulecia XVIII dotyczyły następujące wystąpienia: Michał Janeczek, O katechizmie franciszkanów reformatów dla prowincji wielkopolskiej, Dariusz Czwojdrak, Jezuiści i ich rezydencja we Wschowie w XVIII w., Marta Małkus, Malowane medytacje religijne inspirowane *Pia desideria* Hermana Hugo — program ikonograficzny polichromii w kościele p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika i Wniebowzięcia NMP we Wschowie, Karolina Rejna, Marta Kaluch-Tabisz, Ołtarze amonowe na pograniczu wielkopolsko-śląskim, Małgorzata Gniazdowska, In majorem Dei gratia. Przedmioty kultu i wota z katolickiego kościoła św. Mikołaja w Lesznie, Magdalena Kuran, Symbolika herbowa i biblijna w kazaniu Jana Kralla wygłoszonym na pogrzebie Konstancji z Mycielskich Ponińskiej, Małgorzata Mieszek, Listy ojca Szymona Franciszka Wabera (Webera) do Anny z Radomickich Działyńskiej, Michał Kuran, Co o nich piszemy, za czasem te papiery pójdą na zalepienie okien. Pochwała rodu i zmarłego w zalewie erudycji podana — kazanie pogrzebowe z 1757 r. ojca Mateusza Szteborskiego ku czci Władysława Krzyckiego, prorektora konwentu wschowskiego oo. Bernardynów, Kamila Kłudkiewicz, Życie religijne arystokracji wielkopolskiej na przełomie XVIII i XIX w. na przykładzie hrabiostwa Mielżyńskich z Pawłowic, Bogumiła Burda, Pastorzy i nauczyciele szkół łacińskich w XVII i XVIII w. i ich działalność na pograniczu śląsko-wielkopolskim i na ziemi wschowskiej, Marta Kaluch-Tabisz, Wpływy duchownych ze Wschowy i Leszna na rozwój Kościoła ewangelickiego na Śląsku po 1741 roku, Karsten Holste, Fromme Briefe aud Fraustadt. Korrespondenz von pastor Samuel Jankovius (vor 1700–1759) mit Gotthilf August Francke (1696–1769), Kamila Szymańska, Dzieła pietystów w księgozbiorach Leszna w XVII–XVIII wieku, Grzegorz Bosy, majątki ziemskie Konotop i Bojadła jako ośrodki protestantyzmu na pograniczu śląsko-wielkopolskim w latach 1740–1945, Emilia Kostka, Kościół graniczny w Trzebichowie w świetle *Kroniki Bojadet*.

[Kamila Szymańska]

III Konferencja naukowa z cyklu „Historia — Pamięć — Tożsamość”: Archiwa jako „strażnicy pamięci”

W grudniu 2015 r. w Krakowie odbyła się konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Historii Uniwersytetu Pedagogicznego, przy wsparciu Archiwum Narodowego w Krakowie. Celem trzeciej konferencji zatytułowanej: „Historia — Pamięć — Tożsamość: Archiwum jako „strażnik pamięci”, była próba przedstawienia roli archiwum jako miejsca gromadzenia różnorodnych dokumentów historycznych, z drugiej zaś strony instytucji przechowującej pamięć o dziejach i uczestniczącej w kreacji wizerunku czasów minionych. Archiwa powołane odpowiednimi przepisami ogólnymi (archiwa państwowe, wieczyste) gromadzą materiał wyselekcjonowany w oparciu o konkretne kryteria, z kolei archiwa społeczne powstałe na skutek oddolnej inicjatywy. Naszym zamiarem było udzielenie odpowiedzi na pytania o rolę i charakter funkcjonowania obu tych organizmów, sposobów gromadzenia, przechowywania, opracowywania i udostępniania materiałów.

[Bożena Popiołek]

KONFERENCJE 2016 I 2017

Wystawa *Michał Płoński (1778–1812).* *Vie et art entre Varsovie, Amsterdam et Paris*

W dniach 17 lutego–11 marca 2016 r. w Bibliotece Polskiej w Paryżu miała miejsce niewielka wystawa poświęcona twórczości wybitnego rytmownika Michała Płońskiego (kuratorami wystawy byli: Anna Czarnocka, Paweł Ignaczak). Ten urodzony w Warszawie uczeń J.P. Norblina wchodził w dorosłość po trzecim rozbiorze. Skutkiem tego jego miasto spadło do rangi prowincjonalnej, a życie artystyczne zamarło. Płoński opuścił w 1800 roku Warszawę i udał się kontynuować naukę na Zachodzie Europy, głównie w Amsterdamie i Paryżu. Tam powstał gros jego dzieła graficznego, w którym widać oryginalne przetworzenie sztuki Rembrandta.

Na wystawie, która była pierwszą prezentacją większej liczby dzieł artysty od kilkudziesięciu lat, pokazano 37 prac, wszystkie z kolekcji BPP. Były to akwaforty oraz rysunki Płońskiego, jego nauczyciela Norblina i współczesnego im Carle’a Verneta. Pozwoliło to nie tylko

zauważyć podobieństwa w twórczości Norblina i jego ucznia, ale przede wszystkim uchwycić proces powstawania dzieła graficznego (od rysunku przygotowawczego, poprzez poszczególne stany rycin aż do ostatecznej wersji), a także zaobserwować strategię wydawców rycin w Paryżu pierwszych lat XIX w. (różne sposoby publikacji tych samych rycin).

[Paweł Ignaczak]

Zapowiedź konferencji *Elisabeth Vigée-Lebrun i jej czasy. Kobieta – artystka – Europejka*

Od 28 kwietnia do 23 października 2016 r. w Muzeum w Nieborowie odbywa się wystawa obrazów Elisabeth Vigée-Lebrun ze zbiorów polskich organizowana wspólnie przez Muzeum Warszawy i Muzeum Narodowe w Warszawie (Muzeum w Nieborowie jest oddziałem MNW). 23 września odbędzie się tam konferencja naukowa zatytułowana *Elisabeth Vigée-Lebrun i jej czasy. Kobieta – artystka – Europejka*. Zaproszeni prelegenci (Regina Bochenek-Franczakowa, Iwona Danielewicz, Michał Haake, Paweł Ignaczak, Agnieszka Morawińska, Andrzej Pieńkos, Agnieszka Rosales, Tomasz de Rosset, Tomasz Wysocki) poruszą zagadnienia związane ze sztuką, kulturą i obyczajowością epoki wielkich przełomów we Francji i Europie: ostatnich lat *ancien regime'u*, Rewolucji Francuskiej, epoki napoleońskiej, Restauracji. Celem konferencji jest analiza takich zagadnień jak sytuacja kobiet na przełomie epok, sytuacja kobiet-artystek, artyści-emigranta wreszcie relacje między francuskimi artystami tego czasu a ich polską klientelą.

Organizatorzy: Iwona Danielewicz (Muzeum Narodowe w Warszawie), Paweł Ignaczak (Muzeum Warszawy)

[Paweł Ignaczak]

Nad tekstami Karpińskiego

W dniach 16–21 maja 2016 r. w ośrodku hotelowym Korona Park Klewinowo odbędzie się czwarte już seminarium warsztatowe, zorganizowane w ramach zespołowego projektu badawczego NPRH *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński*, kierowanego przez Bożenę Mazurkową na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2013–2018. W sześciodniowym spotkaniu naukowym *Nad tekstami Karpińskiego* weźmie udział 23 badaczy oświecenia z krajowych ośrodków akademickich i naukowych. Uczestnicy przed-

stawia esencjonalnie ujęte propozycje analityczno-interpretacyjne, które będą ukierunkowane na opracowanie „małych monografii” utworów sentymentalnego poety. Seminarium stanowi wstępny etap poprzedzający przygotowanie zbiorowego tomu monograficznego *Czytanie Karpińskiego*. „Zespołem Karpińskiego” kierują: Tomasz Chachulski i Bożena Mazurkowa.

[Bożena Mazurkowa]

Ab Occidente Referunt...
**„Zachód” doby nowożytnej w badaniach
historyków polskich**

W 2016 r. przypada dziesiąta rocznica śmierci Profesora Józefa Andrzeja Gierowskiego, Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dyrektora Instytutu Historii, pierwszego Kierownika Zakładu Historii Nowożytnej Powszechnej na tej uczelni, autora licznych publikacji naukowych poświęconych dziejom Polski i Europy, w tym cenionej historii Włoch. Okazją do uczczenia pamięci tego wybitnego historyka i człowieka będzie ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Ab Occidente Referunt... „Zachód” doby nowożytnej w badaniach historyków polskich*, która odbędzie się w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przy ul. Gołębiej 13, w dniach 24–25 listopada 2016 r. W wystąpieniach poruszana będzie problematyka dziejów państw europejskich w okresie nowożytnym, a tematy wystąpień będą zarówno podsumowywać dotychczasowe badania, jak i prezentować aktualnie realizowane projekty. Konferencja ma służyć spotkaniu i wymianie doświadczeń pomiędzy historykami z różnych ośrodków naukowych, którzy na co dzień zajmują się historią powszechną. Jej dodatkowym celem będzie poddanie pod dyskusję pomysłu stworzenia elektronicznej bazy artykułów dotyczących dziejów powszechnych — publikacja taka dotychczas nie powstała, a z pewnością znacznie ułatwiłaby pracę naukową szerokim rzeszom badaczy.

[Katarzyna Kuras]

III Międzynarodowa Konferencja z cyklu
W kręgu rodziny epok dawnych. Rytm życia,
rytm codzienności: Dom — rytmy codzienności

Konferencja odbędzie się w dniach 12–13 października 2016 r. w Krakowie. Organizatorem jest Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

[Bożena Popiołek]

I Międzynarodowa Konferencja Naukowa
Granice i pogranicza — na styku kultur i tradycji

Konferencja odbędzie się w dniach 15–16 listopada 2016 r. w Krakowie. Organizatorami są Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Instytut historii Prešovskej univerzity v Prešove.

[Bożena Popiołek]

XIX Spotkania Specjalistów Dawnych Literatur Romańskich
Kuchnia literacka, albo literatura od kuchni

Spotkanie odbędzie się w listopadzie 2016 r., organizatorem jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W trzechsetną rocznicę sejmu niemego. 1717–2017

Dokładnie w trzechsetną rocznicę sejmu niemego, 1 lutego 2017 r. odbędzie się na Zamku Królewskim w Warszawie jubileuszowa konferencja poświęcona temu kluczowemu dla dziejów Rzeczypospolitej w osiemnastym stuleciu wydarzeniu. Podczas konferencji historycy z Polski i Litwy wygłoszą 12 referatów, odbędzie się również dyskusja z udziałem zaproszonych gości. Współorganizatorami Konferencji obok Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym są Kancelaria Sejmu RP, Muzeum Historii Polski, Zamek Królewski w Warszawie oraz Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN.

[Michał Zwierzykowski]

Seminarium z historii kultury i mentalności nowożytnej: maj/czerwiec 2017 r.

Drugie spotkanie seminaryjne zostanie poświęcone zagadnieniom mentalności czasów saskich, zmianom w kulturze tej epoki, kreacji nowego stylu życia i sylwetkom osób, które wywarły wpływ na ukształtowanie się nowego wzorca osobowego i mentalnego.

[Bożena Popiołek]

III Konferencja z cyklu Historia — Pamięć — Tożsamość *Człowiek jako świadek epoki*

Konferencja odbędzie się w grudniu 2017 r. w Krakowie. Organizatorem jest Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

[Bożena Popiołek]

III Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku Poznań, 15–17 września 2016 r.

W dniach **15–17 września 2016 r.** odbędzie się w Poznaniu III Kongres Badaczy Osiemnastego Wieku. Organizatorami są Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Temat Kongresu — *Wiek XVIII jako zmiana: Rzeczpospolita i oświecenie* — zachęca do refleksji nad szeroko rozumianym wiekiem osiemnastym jako dynamicznym i wielonurtowym procesem przeobrażeń, dokonujących się na wielu płaszczyznach i dających się obserwować w odniesieniu do bardzo różnych zagadnień (historycznych, politycznych, filozoficznych, kulturowych, artystycznych, literackich i innych). Należy liczyć, że z obrad Kongresu wyłoni się reprezentatywny dla najświeższego stanu wiedzy wizerunek epoki, jej dynamiczny model, otwierający nowe możliwości dla przyszłych badań. Kongres będzie też swoistym podsumowaniem i rekapitulacją przeobrażeń w naukowym obrazie epoki, które dokonały się w ostatnim ćwierćwieczu.

Obrady Kongresu każdego dnia zaczynają się będą o godzinie 9⁰⁰ i trwać będą do godziny 19³⁰, z półtoragodzinną przerwą między godziną 14⁰⁰ a 15³⁰. Pierwszego dnia odbywać się będą w gmachu *Collegium Minus* UAM (przed przerwą) i *Collegium Maius* UAM (po przerwie), drugiego —

w gmachu *Collegium Historicum* UAM (ul. Umultowska 89D), trzeciego zaś – ponownie w *Collegium Maius* (ul. Fredry 10). Każdego dnia Kongresu obrady przed przerwą (w godz. 9⁰⁰–14⁰⁰) będą mieć charakter plenarny (drugiego dnia, tj. 16 września, zakończy je Walne Zebranie PTBnWO, które odbędzie się w godz. 12⁰⁰–14⁰⁰). Pierwszego i drugiego dnia Kongresu (tj. 15 i 16 września) po przerwie (czyli w godz. 15³⁰–19³⁰) odbywać się będą obrady w sekcjach, trzeciego zaś (w tych samych godzinach) zaplanowany został panel międzynarodowy z udziałem badaczy zagranicznych.

Uczestnicy Kongresu wysłuchają piętnastu wystąpień plenarnych, wygłoszonych przez wybitnych przedstawicieli różnych dyscyplin badawczych: R. Butterwicka-Pawlikowskiego, T. Chachulskiego, M. Cieńskiego, M. Delona, M. Dębowskiego, B. Doparta, J. Dygdałę, A. Grześkowiak-Krwawicz, S. Janeczka, B. Judkowiak, T. Kostkiewiczową, D. Ratajczakową, I. Zatorską, Z. Zielińską, M. Zwierzykowskiego.

Zagadnienie *Wieku osiemnastego jako zmiany* dyskutowane będzie w 8 sekcjach, zatytułowanych:

Sekcja 1: *Oświecenie w literaturze i kulturze: wykładniki spoistości, wyznaczniki ciągłości i czynniki zmiany* (czwartek, 15.09, oraz piątek, 16.09);

Sekcja 2: *Długi wiek XVIII i XIX stulecie: oświecenie, romantyzm, nowoczesność w procesie przemian literatury* (piątek, 16.09);

Sekcja 3: *Długi wiek XVIII w historiografii: trwanie i zmiana* (piątek, 16.09);

Sekcja 4: *Przemiany teorii i praktyki politycznej czasów Rzeczypospolitej, Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego* (czwartek, 15.09);

Sekcja 5: *Kultura naukowa i edukacja w wieku oświecenia – między modyfikacją a ciągłością* (czwartek, 15.09, oraz piątek, 16.09);

Sekcja 6: *Przemiany demograficzne i społeczne na ziemiach Rzeczypospolitej w XVIII stuleciu i w pierwszych dekadach wieku XIX* (czwartek, 15.09, oraz piątek, 16.09);

Sekcja 7: *Przemiany religijności i procesy sekularyzacyjne* (czwartek, 15.09);

Sekcja 8: *Miasto, przestrzeń i ich reprezentacje w świetle nowych idei* (czwartek, 15.09).

We wszystkich sekcjach wygłoszonych zostanie ogółem 75 referatów. Ponadto w ramach obrad w sekcjach zostanie poddanych dyskusji 21 obszernych komunikatów, które zostały przez ich autorów przysłane organizatorom i na miesiąc przed rozpoczęciem Kongresu będą udostępnione wszystkim jego Uczestnikom w specjalnie przygotowanej publikacji przedkongresowej.

W ramach panelu międzynarodowego wygłoszonych zostanie 8 francuskojęzycznych wystąpień, których autorami są badacze z Pol-

ski, Francji i Węgier. Część międzynarodowa podzielona została na dwie następujące po sobie sekcje, zatytułowane: 1766, czyli koniec pewnej epoki. Stanisławowi Leszczyńskiemu z okazji 250. rocznicy śmierci oraz Wykorzystanie źródeł frankofońskich w badaniach nad dziejami Rzeczypospolitej szlacheckiej, ziem polskich pod zaborami i Księstwa Warszawskiego.

W skład wydarzenia kongresowych wejdzie też koncert pt. *Muzyka religijna XVIII wieku rodem z Wielkopolski*, na którym zespół *Musica Maxima* pod kierownictwem Marii Erdman wykona m.in. kompozycje Józefa Zeidlera (ok. 1744–1806), Wojciecha Dankowskiego (ok. 1760–po 1814) i Franciszka Ścigalskiego (1782–1846). Opiekę merytoryczną nad koncertem sprawuje Alina Mądry.

Panel międzynarodowy, kończący trzeci i ostatni dzień obrad Kongresu, stanowić będzie swego rodzaju łącznik pomiędzy Kongresem Badaczy Osiemnastego Wieku a odbywającą się tuż po nim sesją z cyklu *Rencontre franco-polonaise des dix-huitièmistes*.

II Francusko-Polskie Spoktanie Badaczy Wieku Osiemnastego zatytułowane *Dynamika zmian w Europie Oświecenia*, odbędzie się w Poznaniu w dniach 19–20 września 2016 r.

Organizatorami Spotkania są Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Historii im. T. Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu oraz Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Obrady pierwszego dnia odbywać się będą w Pałacu Działyńskich (Stary Rynek 78/79) w godz. 9⁰⁰–12³⁰ oraz w *Collegium Maius* UAM (ul. Fredry 10) w godz. 14⁰⁰–18⁴⁵. Drugiego dnia przeniosą się do *Collegium Historicum* UAM (ul. Umultowska 89D) i trwać będą od godz. 9⁰⁰ do godz. 13⁰⁰.

Obrady toczyć się będą w języku francuskim. W ich trakcie badacze z Francji i Polski wygłoszą 41 referatów, w bardzo zróżnicowany sposób problematyzujących tytułowe zagadnienie dynamiki zmian w osiemnastowiecznej Europie.

Szczegółowe informacje programowe i organizacyjne zawierać będzie oddana do druku Broszura kongresowa, którą otrzymają w wersji drukowanej Uczestnicy Kongresu, a dla wszystkich dostępna będzie niebawem na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (www.wiekosiemnasty.pl), w zakładce „III Kongres”.

II Francusko-polskie Spotkanie Badaczy Wieku Osiemnastego

na temat: *Dynamika zmian w Europie Oświecenia*

W dniach 19–20 września 2016 r. odbędzie się w Poznaniu II Francusko-polskie Spotkanie Badaczy Wieku Osiemnastego, którego organizatorami są: Instytut Historii UAM, Instytut Historii im. T. Manteuffla PAN, Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu, Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Program:

Poniedziałek 19 września 2016

Pałac Działyńskich (Biblioteka Kórnicka)

Stary Rynek 78/79, 61-772 Poznań

9h00–10h30

Sekcja 1

Przewodniczący: Daniel Tollet

Allocutions d'ouverture

Alain Guyot, *Le renouveau de la pensée analogique: une dynamique du changement dans l'Europe des Lumières*

Teresa Malinowski, *René d'Argenson et Gaspard de Réal: deux réfutations d'Algeron Sidney entre conservatisme et changement*

Joanna Orzeł, *L'histoire de la République-des-Deux-Nations dans la littérature du XVIIIe siècle — longue durée ou changement?*

Catriona Seth, *Les dynamiques du changement dans Corinne ou l'Italie de Germaine de Staël*

10h45–12h30

Sekcja 2

Przewodniczący: Marek Tomaszewski

Pierre-Yves Beaurepaire, *La sociabilité maçonnique comme dynamique du changement dans l'Europe des Lumières*

Marie-Louise Pelus Kaplan, *Dynamiques sociales et pratiques du cosmopolitisme au siècle des Lumières. Les apports de deux publications récentes*

Marie-Françoise Saudraix, *Les relations entre la Hongrie et son souverain au XVIIIe siècle: quelles évolutions?*

Wojciech Sajkowski, *Les changements de l'image des peuples balkaniques en France de la seconde moitié du XVIIIe siècle jusqu'à la fin de l'existence des Provinces Illyriennes — les problèmes clés*

Poniedziałek 19 września 2016
Collegium Maius, Instytut Filologii Polskiej
Fredry 10, 61-701 Poznań

14h00–15h45

Sekcja 3

Przewodniczący: Maciej Forycki

Izabella Zatorska, *Père utopique ou père éclairé? Depuis les comédies de Marivaux au roi Stanislas*

Aurore Chéry, *Une nouvelle dynamique pour l'image du roi de France: l'influence des Leszczyński sur la promotion du „roi simple” sous Louis XV et Louis XVI*

Małgorzata Durbas, *Les innovations dans le secteur agricole des années 1756 à 1762 à Nancy — sujet du discours scientifique à l'Académie de Stanislas Leszczyński*

Florence Boulerie, *Stanislas et la modernisation de la fonction royale*

Katarzyna Kuras, *Le service à la cour de la reine Maria Leszczyńska: un cul de sac ou un tremplin social? Quelques remarques sur les motifs des courtisans*

16h00–17h15

Sekcja 4

Przewodnicząca: Catriona Seth

Yves Vargas, *Rousseau et l'Europe des Lumières*

Stanisław Świtlik, *Le système social des mégamicres*

Małgorzata Sokołowicz, *„J'erre sans dessein & sans plan”. Le Voyage en Turquie et en Egypte de Jean Potocki et les changements dans le (récit de) voyage oriental*

Emiliano Ranocchi, *Jean Potocki et les sciences de la Terre à la charnière entre le XVIIIe et le XIXe siècle*

17h30–18h45

Sekcja 5

Przewodniczący: Ferenc Tóth

Piotr Ugniewski, *La Diète de l'année 1776 aux yeux des agents diplomatiques français*

Anna Tüskés, *„Mon beau jardin abonde en citron, grenade et orange”. Luxe dans les jardins aristocratiques en Hongrie au XVIIIe siècle*

Dorota Dias-Lewandowska, *Les caves nobiliaires en tant qu'exemple de changement dans la culture de boire en Pologne dans la deuxième moitié du XVIIIe siècle*

Margueritte Figeac, *La place des vins français et hongrois sur le marché polonais aux XVIIIe–XIXe siècles*

Wtorek 20 września 2016

Collegium Historicum, Instytut Historii UAM

Umultowska 89d, 61-614 Poznań

9h00–10h30

Sekcja 6A

Przewodniczący: Maciej Serwański

Paulina Grobelna, *Les répercussions dix-huitièmistes de la constitution de la Diète polonaise de 1563–1564*

Jakub Bajer, *Le prix d'un attachement: les d'Argenson et la Maison de Saxe*

Arnaud Parent, *La médiation du comte Charles Gravier de Vergennes, ambassadeur de France à Constantinople, dans les conflits de voisinage entre la République-des-Deux-Nations et l'Empire ottoman (1755–1765)*

Anna Lepalczyk, *„Dans notre intérêt”. La mission de Jan Krasiński à Pétersbourg à la lumière de sa correspondance avec Paweł Grabowski et Auguste Stanislas Goltz (1764–1767)*

Adam Danilczyk, *Le progrès du siècle des Lumières et le sarmatisme dans l'art de guerre. Charles François Dumouriez et les confédérés de Bar*

9h00–10h30

Sekcja 6B

Przewodniczący: Alain Guyot

Marcin Bzdawka, *„Le Grand Intendant” et le „Plus Grand Gouverneur”. Établissement de l'administration bicéphale en Nouvelle France durant le premier gouvernement du comte de Frontenac*

Anouchka Vasak, *La nouvelle mesure du monde au siècle des Lumières: l'exemple de l'expédition Maupertuis en Laponie*

Marcin Mikusek, *Entre la France et l'Italie — souvenirs néolatins dans la littérature géographique et historique polonaise du XVIIIe siècle*

Milena Lenderová, *Prague, Paris et Vienne au temps de Napoléon Ier: documents du for privé comme source pour l'histoire de la vie quotidienne*

10h45–12h15

Sekcja 7A

Przewodniczący: Jarosław Dumanowski

Odile Richard-Pauchet, *Diderot et les jeunes musiciens: un chroniqueur et un mentor*

Paweł Ignaczak, *La dispersion du milieu artistique varsovien après la disparition de l'état polonais en 1795*

Tomasz Wysłobocki, *Vers un nouveau théâtre: réformes et évolutions dans l'art du théâtre dans la France de la Révolution française*

Lukasz Maślanka, *Joseph de Maistre et Mikhaïl Speranski. Dynamique du conflit*

10h45–12h15

Sekcja 7B

Przewodnicząca: Marie-Louise Pelus Kaplan

Caroline le Mao, *Le journal de Bigot de Morogues: un projet de recherche international et pluridisciplinaire*

Iwona Dacka-Górzyńska, *Le rayonnement franco-polonais sur le progrès dans l'éducation sur le territoire polonais dans la seconde moitié du XVIIIe siècle*

Agnieszka Jakuboszczak, *La famille et les femmes nobles au XVIIIe siècle. Des perspectives pour des recherches des historiens*

Dorota Wiśniewska, *Les grandes dames dans la sphère politique de la République nobiliaire de Pologne dans la seconde moitié du XVIIIe siècle. Une proposition de recherche*

12h20–13h00

Sekcja 8

Przewodnicząca: Izabella Zatorska

Michel Figeac, *Anna Potocka une princesse esthète et francophile au début du XIXe siècle*

Marek Tomaszewski, *Comment repenser les Lumières aujourd'hui? Vision universaliste des sociétés humaines en France et en Pologne*
Conclusions du colloque (Maciej Forycki).

